

Pinnguaat Tricky Trawling Ilinniartitsissummut ilitersuut

<https://campaign.zsl.org/trickytrawling/>

Ulloq saqqummerfia siulleg: Marts 2019

Allattoq: Naomi Berkowitz, matumani Drs. Mona Fuhrmann aamma Chris Yesson suleqatigalugit

Pinnguaat “Tricky Trawling” Pinngortitaleriffik suleqatigalugu Zoological Society London (ZSL) sanatitsisoralugu Octophin Digitalilu suliarinnittoralugu pilersinneqarpoq.

BEST 2.0 Programme aamma Sustainable Fisheries Greenland aqutigalugit Europæiske Union aningaasaliisuvoq.

Immikkut qutsavigissavagut: Lars Poort, Martin Blicher, kiisalu Nuuk Internationale Friskolemi, Nalunnguarfiup Atuarfiani aammalu Atuarfik Hans Lyngemi ilinniartitsisut ilinniartullu tamarmik pinnguaatip saqqummernissaanut suleqataasimasut.

Image Acknowledgements: NOAA Photo library
<https://www.flickr.com/photos/noaphotolib/>

Video Acknowledgements: Zoological Society London (ZSL)

Imarisai

Aallaqqaasiut	5
Nerisariaat	6
Kalaallit Nunaanni uumasut natermiut uumaffigisaat	9
Immap naqqa qanoq misissorneqartarpa?.....	14
VME indicatorimi uumasogatigiiat suuppat aamma sooq pingaaruteqarpap? 15	
Imaani Itisuumi Kilisanneq: Qanoq ittuuneri Sunniutaalu	17
Nungusaataangitsumik Aalisarnerit	20
Taaguutit Nassuiaatillu Pingaarnerit	22
Taaguutinut allattorsimaffik.....	22
Uumasogatigiianut taaguutit	28
Klassimi sammisassat Printigassallu	31
Sammisassaq 1 Tricky Trawling:	31
Sammisassaq 2 Uumasogatigiit suussusersineri:	32
Sammisassaq 3 Immap naqqani uumasogarfiit:.....	41
Sammisassaq 4 Immap naqqani uumasut qanoq uumanersut:	43
Sammisassaq 5 Nerisariaat sunniiveqatigiittartut:	44
Sammisassaq 6 Nerisariaani uumassusillit assigiinngisitaarnerat:.....	45

Saamisassaq 7	Nerisariaat uumassusillillu ataqatigiiaarneranni allatigut sunniiveqatigiittarnerit:	47
Sammisassaq 8	Sissap atuarfiulluunniit eqqaani inuuneq pillugu ataatsimoortumik misissuineq:	49
Sammisassaq 9	Aalisarneq nungusaataanngitsoq suua? Klassimi iliuuseqaqatigiinnikkut pinnguaat:	50
Sammisassaq 10	Eqqartuineq:	53

Aallaqqaasiut

Pinnguaammi Tricky Trawlingimi nungusaataannngitsumik aalisarnermi ilisimatuussutsikkut oqariartuutit pingaarnertit ilinnut atuartitannullu **ilitsersuussutiginiarlugit najoqqutassaq una suliarineqarpoq.**

Najoqqutassamik uannga atuartitannut *qanoq* ilinniartitsinissavit oqaatiginnginnissaa siunertaanngilaq illuatungaani natermi uumassusillit ataqatigiiaarnerat pillugit ilisimatuussutsikkut tunngavissanik tunineqarnissat **pingaarnertut siunertaavoq.** Kalaallit Nunaanni eqqaanilu imaani itisuumi illersuinermit atuartitavit **alapernaatsilernissaat mianerinissaallu anguniagaraarput!**

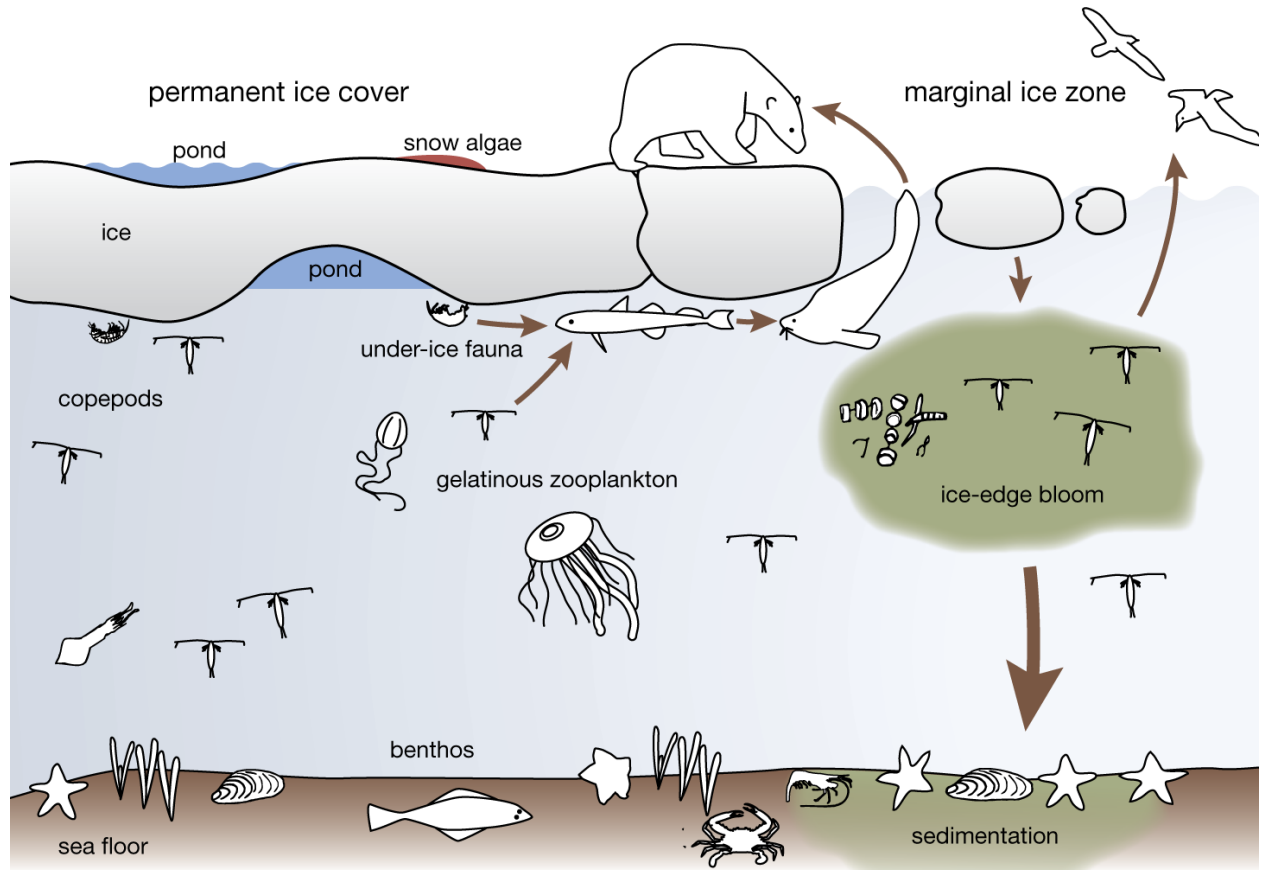
Najoqqutassaq piffissaq malillugu tulleriinnilersorneqanngilaq, taamaattumik atuartitannut atuartitseriaatsinnullu atorluarnerusinnaasut sulluunniit toqqarsinnaavatit.

Najoqqutassap quppernerini kingullerni ilisimatuussutsikkut taaguutit pingaarnertit allattorsimaffiat aammalu natermiutanik illersuinermit tunngasut piviusorsiorpalaartunngortinnissaannut **klassimi pinnguaatit qulit** nassaarissavatit.

Neriuppugut najoqqutassaq una pinnguaammut Tricky Trawlingimut misilittagaqarnerulersitsisimassasoq neriuppugullu atuartitatit nuannisarumaartut... pinnguarineranilu ilikkagaqarumaartut!

Nerisariaat

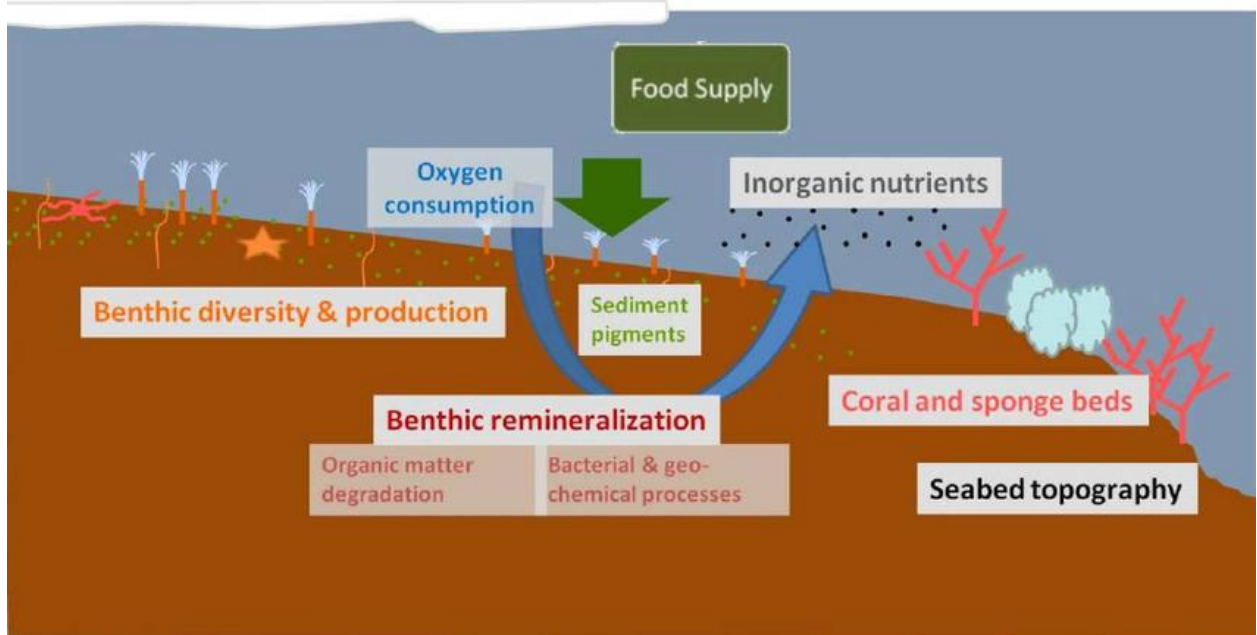
Immap naqqani natermiut imaani allanut qanoq atassuteqarpat?

Grading, R., Hopcroft, R.R. & Bluhm, B. 2004. Arctic Census of Marine Life (Arc-CoML) Program Proposal. University of Fairbanks. Fairbanks, Alaska. 35 pp.)

Sikup algeai planktonillu seqernut qaammarna ikiortigalugu immap qaavani pinngortarput (pinngoriartorneranni pingaarnernut ilaalluni). Uumasuaqqat immap ikerinnaaniittut alget nerisarpaat, taakkualu assersuutigalugu, eqalugaasanit imaani timmissanik nerineqartarput, taakkuuppullu aalisakkanut allanut timmissanullu aammalu puisinut arfernullu pingaaruteqarnerpaat. Uumassusillit pinngortut immap qaavaniittut (soorlu alget toqunikut, uumasuaqqat planktonit) [immap naqqanut](#) kivisarput immap naqqanilu natermiunut nerisassanngortarlutik. Aalisagarpasuit, soorlu nerpissuut, raajat natermiutanik nerisaqartuupput allaallu aarrit aamma

immap naqqani uillunik nerisaqartuupput. Taamaattumik uumasut natermiutat nerisaritatut pingaarutilipilussuupput!

Assiliortoq: Ellen L. Kenchington

Inuussutissat atoqqinneqarnissaannut uumasut natermiut aamma sunneeqataasarput, immap qaavani algenik pinngoriartortoqarnissaanut pingaarutilinnik inuussutissanik tunniussisarlutik. Kinneq uumassusilik nerisarpaat uumassuseerullugu, kingornalu bakterissanit uumassuseqalerseqqinneqartarluni. Aammattaaq immap naqqani kinnerit akulerussuunnerisigut, tassa assaajuarnermikkut aalaterinerisigut silaannalersuinikkullu immap naqqa “peqqinnartuutittarpaat”.

Qulaani takutinneqartutut, **immap naqqani uumassusillit akunnerminni sunniiveqatigiittarnerat ataqatigiilluinnarpoq**. Nunami nerisariaat imaanilu avatangiisit namminneq peqartut ilisimalluarparput. Taamaakkaluartoq suut tamarmik imminnut ataqatigiipput. **Arlaat allanngorpat allap ingerlaneranut sunniuteqassaaq**, tamanna aamma nerisariaanni assersuutigineqartumi takuneqarsinnaavoq. Nerisaqatigiiaat ataqatigiinnerini arlaannut ajoqusiinerit oqimaaqatigiikkunnaarsitsisinnaapput. **Ilaatigut avatangiisitigut innarliinerit pinngortitamilu pissuseqatigiinnerit aaqeqqinneqarsinnaapput, kisianni uumasogatigiit navianartorsiortut nunguppata uumasogatigiit taakkua pineqartut piujunnaassapput.**

Atuartitannut una najoqqutassiaq saqqummiussinnaavat ilaatigut klassimut inortuineq atuartitannut takorloortillugu. Atuartitsineq arlaalluunniit

inortorunikku kinguaattooqqanerannik kinguneqassaaq kinguaattooqqanerallu ingerlaannalersinnaavoq. Soorunami angummanniaqqittoqarsinnaavoq aammalu inortuinerup kingunerisaat mumisinneqarsinnaapput. Kisianni atuartut ilikkanngittuukkaminnik ilinniarnissaminnik kajumissuseqanngippata atuarnerannut tamarmut tamanna sunniuteqassaaq.

Nerisariaat imminnut sunniiveqatigiittarnernut sammisassat klassimi saqqummiunnissaanut **takuuk [Activities 5 aamma 7](#)**

Kalaallit Nunaanni uumasut natermiut uumaffigisaat

Kalaallit Nunaanni uumasut natermiut uumaffigisaanni [uumasut assigiinngissitaarnerat](#), [agguarsimanagerat](#), [pisinnaasaat eqqorneqajassusaallu](#) immikkoortumi matumani sammissavavut.

Aallartitsinnata immap naqqani natermiut naatsumik sammilaassavagut. Immap naqqa imaani uumasut tamavimmik pissuseqatigiinnerinut qanoq pingaaruteqartiginerani paasinnilluarnissatsinnut tamanna iluaqutaassaaq.

Kalaallit Nunaata Kujataani nunavissuup toqqavia Qaasuitsup Killeqarfiata iluani 1,000 km-inik isorartussuseqarpoq. Tamatumani immap naqqata annerpaartaa suli misissorneqarsimangilaq. Naak imaani uumassusillit amerlasoorpassuit inunnit suli paasineqarsimangitsut uumaffigialuaraat, uumasut natermiut ataqatigiiaarnerat nunamiit iliuutsitsinnit annertuumik sunnersimaneqarput. Kalaallit Nunaanni avatangiisit taama ittut pingaarnertut nungusaataasumik aalisarnernit pissutigalugit navianartorsiorput.

[Immap naqqani uumasooqarfik](#) imarmi pissuseqatigiiffiunnginnerpaatut taaneqartarpoq. Matumani ilaapput kinnerit soorlu sioqqat, taamatuttaarlu uumassusillit suulluunniit uumaffigisaallu. Pinnguaammi Tricky Trawlingimi uumasut immap naqqani najugaqartartut assersuutigineqartut tassaapput, pupiusat, tyggegummi koralit eqalussuillu nuliaat. Aamma nerisartakkavut, soorlu Kalaallit Nunaata qaleralia raajallu immap naqqani uumassusillit ataqatigiinnerinut ilaasutut taaneqarsinnaapput. 200 meterit missaanik ititigisumi seqerngup qaammarnga ersigunnaassaaq taamaattumillu algeqarunnarani.

Qulaani saamerleq: Tyggegummi korali peqqissoq (c) NOAA Assiisivianit (2002), Monterey Bay Aquarium Research Institute.

Talerperleq: Eqalussuup nulia kinnermi natermiunik qiteraleqanngitsunik nerisassarsiortoq.

Immap naqqani uumasogarfimmi uumassusillit assigiinngissitaarnerujussuisa Tricky Trawlingimi sammineqarnera pingaarnerpaavoq. Pinnguaat paasiniarlugu Tricky Trawling pinnguariuk (**Sammisassaq 1**-imi Klassimi Sammisassat Printigassallu).

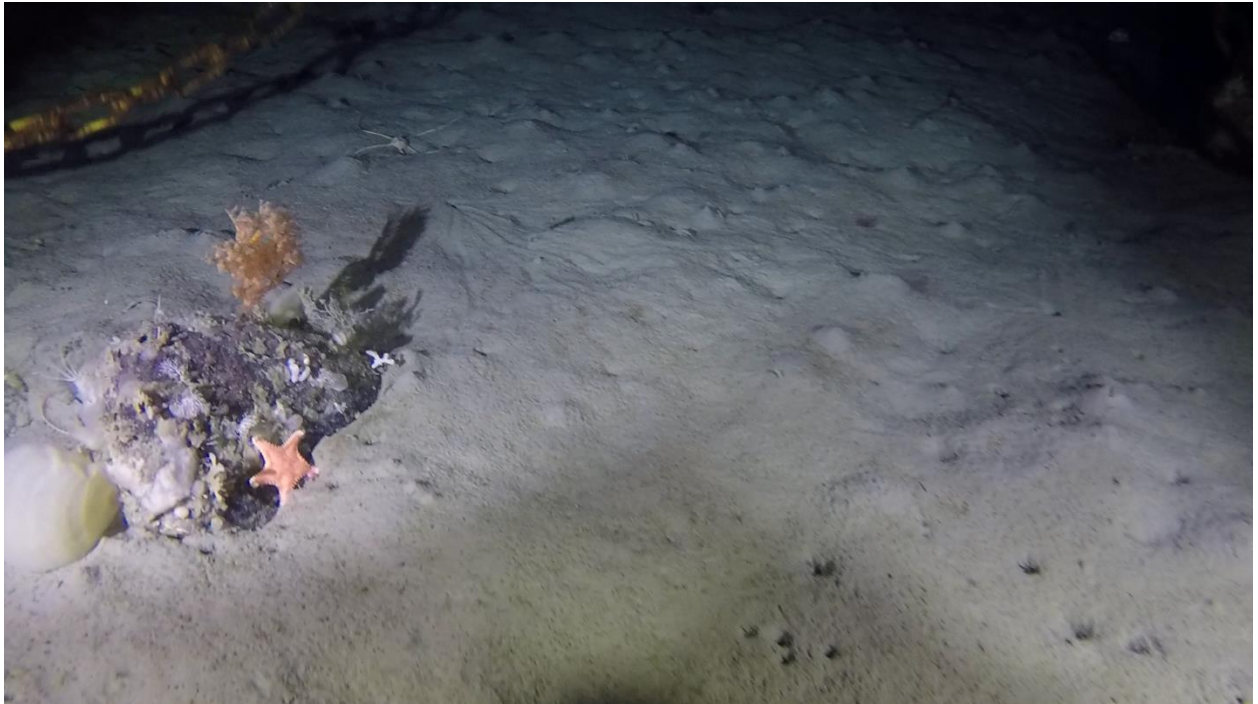
Tamatumunnga tunngasup samminnginnerani uumasut assigiinngissitaarneranut tunngasut klassi peqatigalugu sammisariaqassagunarpasi. Immikkoortumi matumani Kalaallit Nunaata imartaata naqqani uumasut uumaffigisaasalu ilaat sammissavagut.

Kalaallit Nunaata imartaata naqqani uumassusillit assigiinngisitaartut tupinnartut atuartitannut soqutiginartumik saqqummiunnissaanut **Sammisassaq 2 takuuk**.

[Uumasogarfik](#) uumassusillit angerlarsimaffigisaattut taaneqartarpoq. Immap naqqani uumasogarfiit assigiinngillat, tamarmik immikkut avatangiiseqarput uumasullu assigiinngitsut taakkunani takussaasarlutik.

Immap naqqani uumassusillit assigiinngisitaarnerannut agguataarneranullu [uumasogarfinni pissutsit](#) piffimmiit piffimmut assigiinngissinnaasut apeqqutaasarput.

- Uumasogarfinni pissutsit tassaasinnaapput immap itissusaa, kiassusaa, sarfarnera, immap qaavani inuussutissaqarnera, ilulissat akulikissusaa minnerunngitsumillu immap naqqata qanoq ittuunera.
- Taamaattumik sumiiffimmiit sumiiffimmut immallu itissusaa apeqqutaatillugu uumasut assigiinngitsut nassaarisarpagut.
- Ilisimatusartut Kalaallit Nunaata kitaani sissami immap naqqi assigiinngitsut assiliorsimavaat titartarsimallugillu, taamaaliorsimappullu taakkunani suut uumasuunersut paasilluarumallugit. (ilisimatusarnermi allaaserisaq Gougeon et al. 2017 takuuk).

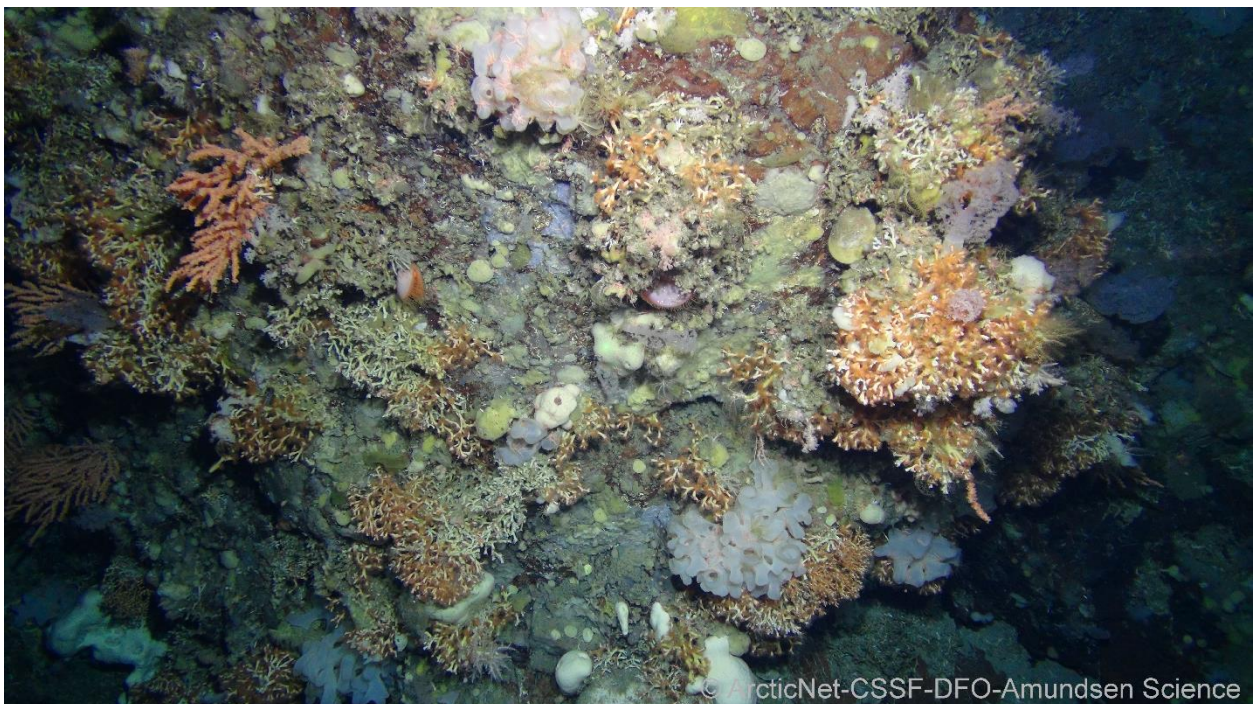

Ujaqqat pupiusallit, Stone with sponges, issuatsiaasaat, bamboo corals nerpisoorlu. Marallummi qullugissat kinnerit iluini uumasut putuliarpassui takuneqarsinnaapput.

- Uumassusillit assigiinngitsut assigiinngitsunik suliaqartarput (assersuutigalugu ilaat uumasoqarfimmik pinngortitsisarput, nerisarisat allanngorannerinik pilersuisarput assigisaallu). Uumassusillit annertuumik assigiinngissitaaraangata assigiinngisitaarnerat “tulluartaukkajuttarpoq”.
- Akiuussinnaanermut tamanna pingaaruteqarpoq. Tassa imaappoq, uumasoqatigit assigiinngitsut amerlanerusut uumasoqarfimmiippata ataaserlu innarlerneqaruni peerneqaruniluunniit uumasup allap suliaa nangissinnaavaa. Matuminnga nassuiaanermi assersuutitut atorneqarsinnaavoq timersornermi unammineq; tassa forsvari ajoquserpat timersoqataasa paarlassinnaavaat. Timersortartunik assigiinngitsunik pisinnaasalinnik toqqagassaqarpat sungiusaasup pitsaanerpaamik angusaqarnissaq eqqarsaatigalugu forsvaritut piginnaanilik toqqarsinnaavaa.

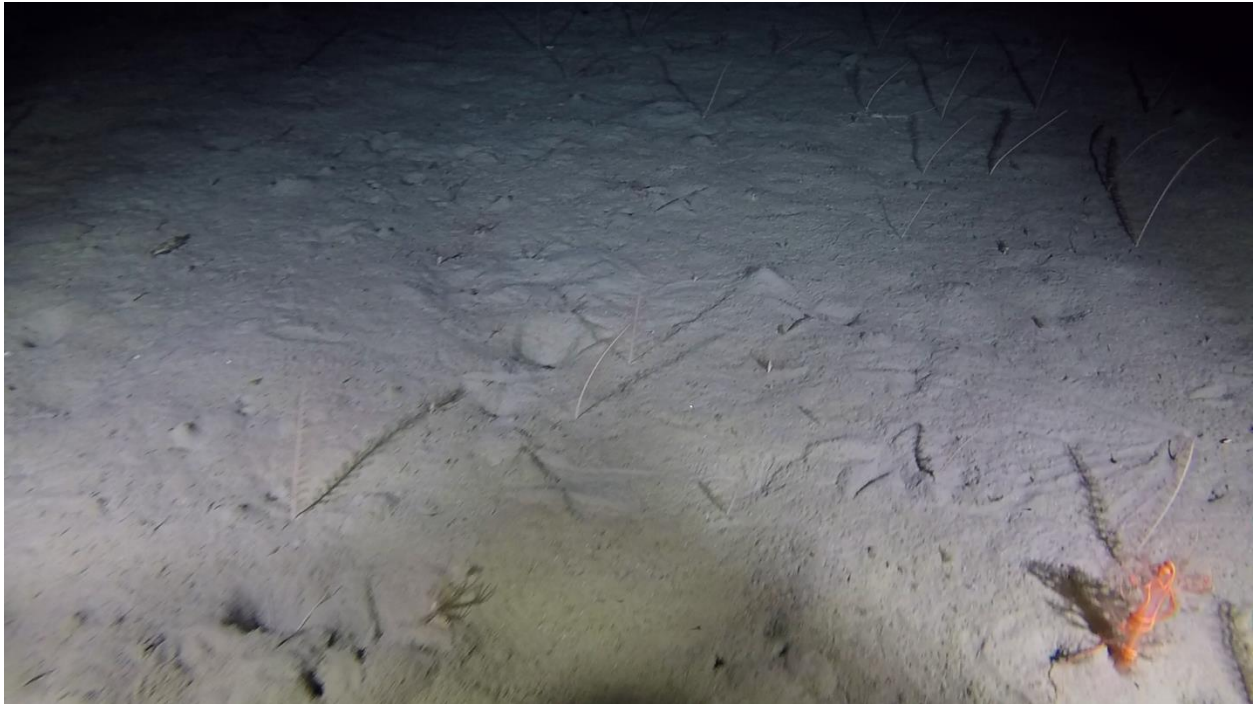
Nuummiit ungasinngitsumi koralimik Lopheliamik taaneqartartumik 2012-imi ilisimatusartut nassaarput. Korali taanna qaqtigoortuuvoq kiattuni koraliit assiginagit imartani nillertuni naasinnaasutuat ilagalugu. Amerlanertigit imerni 4-12 gradinik kiassuseqartuni 200-1000 meterinillu ititigisuni pinngortarput. Koraliit taakkua uumassusilinnit assigiinngitsunit ornigarneqartaqaat, tassa

imaappoq illersuutitut, aalisakkanut assagiarsunnut qiteraleqanngitsunullu allarpassuarnut mikisunut angisuunullu piaqqiorfittullu atorpeqartarput. Kalaallit Nunaanni Naalakkersuisut sumiiffik taanna “aalisarfioqqusaanngitsuutillugu” illersorsimavaat. Taamaakkaluartoq uumasqarfiup taassuma sumut killeqarpiarnera aalisaaqusaanngiffiullu killiga koraleqarfik tamakkeqqaneraa paasiniallugu misissueqqittoqarnissaa pisariaqarpoq. (Paasisaqarnerorusukkuit una tooruk: [Paasisaqarnerorusukkuit una tooruk](#) Qupperneq 14 takuuk.

Meqqusat uumaffigisaat

Meqqusat immikkuullarilluinnartuupput Kalaallit Nunaannilu itisuumut kilisannermit maannakut navianartorsiortinneqartunut ilaapput. Meqqusat polypdyrinut ilaapput uumasqatigiillu uumaannarnissaannut tamarmik immikkut suliaqartarlutik. Timitik atorlugit meqqusaat immap naqqani kinnernut nipputtarput. Meqqusaat “assai” atorlugit [planktonit](#) ingerlaartut pisarineqartarput. Narsani sioqqani marullunnilu aalajangersimannngitsuni meqqusat uumasarput taamaattumillu kilisaatit qassutaannit qaluneqariaannaasarlutik. Titarnerit allakajaat itisuuni kilisaatersortut immap naqqani piliaat takuneqariaannaasarput.

Meqqusat 900m missaani ititigisumi immap naqqani marullummi maavaartumiittut. Uumasut allat soorlu nerpissuut ilaat meqqusanut (talerperleq) ataqatigiissinneqartarput.

Isumassarsiat taakkua qanoq atuartitsissutigisinnaaneranut [Sammissassat 3 aamma 4](#) takukkit!

Immap naqqa qanoq misissorneqartarpa?

Uumasut illersorneqassagunik sumiinersut ilisimasariaqarput. Immap iluani assiliissutit atorlugit ZSL-ip aamma Pinngortitaleriffiup (GINR) assitalersuinerat illersuinermit pingaarutillit ilagaat. Assit Tricky Trawlingimi immap naqqanik assitaliunneqartut misissuinit sinninngaanneerput!

Kalaallit Nunaanni imarsuarmi itisuumi misissuinerit Tricky Trawlingimit tunngavillit [filmip uuma \(danskisoortup\)](#) uatsinnit, tassa ZSL-imi ilisimatuunit sananeqartup takutinneratigut eqikkarlugit atuartitannut takutissinnaavatit ilinniartillugillu! Uumasoaqarfiit nakkutigisavut misissuariaaserpullu filmip takutippai. Danskisoortoq Tuluttoortorlu pissarsiarineqarsinnaapput.

Tricky Trawlingimi **oqariartuutit ilinniartitsissutigineqartut pingaarnerit** tassaapput immap naqqani uumassusillit assigiinngisitaartut avatangiiserisaallu mianerisassat aatsaallu paasineqartut. Imarmi itisuumi ilisimasavut annikinneri pissutigalugit tamakkua innarlinnginneranni illersortariaqarput. Uumasut ilaat uumasuniit allaniit mianerisassaannerusarput ilaatigullu assersuutigalugu imarmi itisuumi kilisannermit illersorneqarnerusariaqarlutik.

Imaani itisuumi assit misissuinit sinninngaanneersut atuartitavit soqutiginnillutik suussusersiinissaannut [Activity 2](#) takuuk!

VME indicatorimi uumasogatigiaat suuppat aamma soq pingaaruteqarpat?

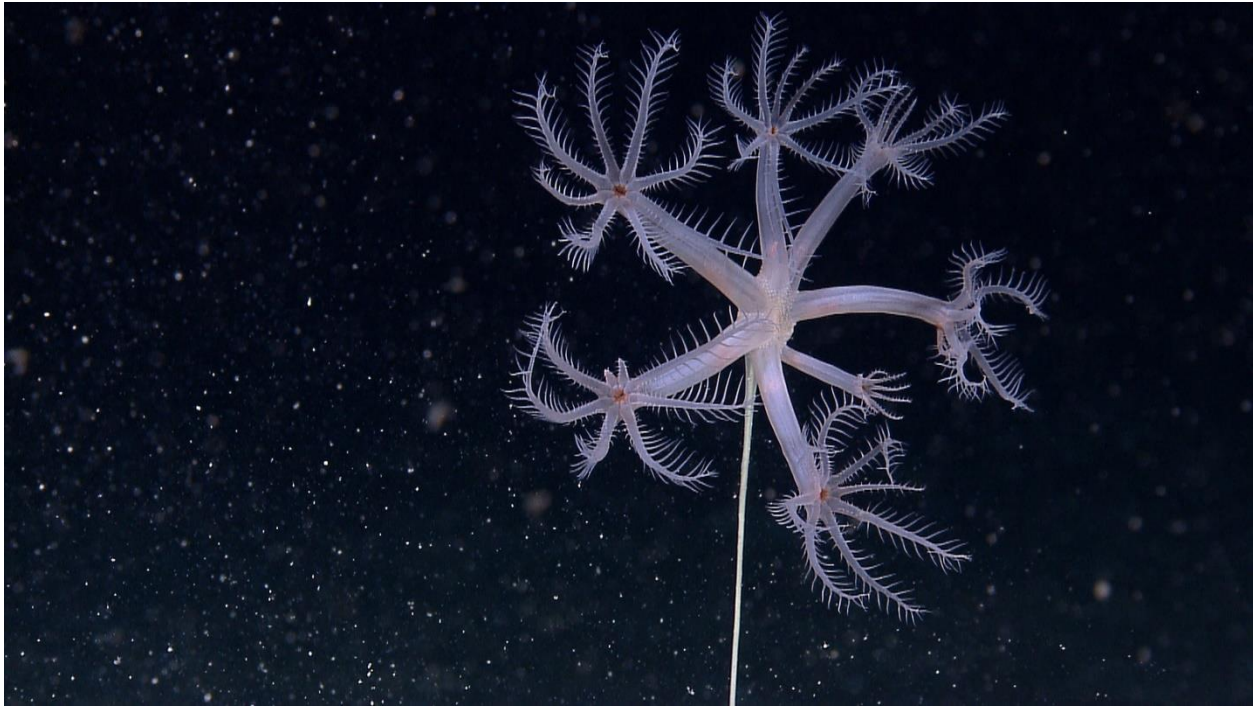
VME indicator species tassaavoq ilisimatusartut imaani uumassusillit ataqatigiiarneri mianerisassaanersut paasiniaraangamikkit atortagaat tuluttut **Vulnerable Marine Ecosystem (VME)**-mik taaneqartartoq, kalaallisut Imaani Uumassusillit Ataqatigiiartut Mianerisariallit, mianerisariaqartarput uumassusilinnik assigiinngissitaartunik, qaqtigoortunik imaluunniit uumassusilinnik inuinnit sunnertinnissamut mianerisariaqartunik amerlasuunik peqartarneri pissutigalugu. Assersuutigalugu koralit *Lophelia*-t tassaakkajuppoq mianerisarialik.

Uumassusillit taakkua agguataarsimanerat amerlassusaallu nalilersornerisigut ilisimatuut paasisinnaavaat imaani uumassusillit mianerisassaanersut. VME-mi uumasut kisimik immap naqqani mianerisarialinnik takussutissiinngillat, uumasogarfiilli taakkua illersornissaannut pingaaruteqakkajuttarput. Kalaallit Nunaanni nunarsuullu sinnerani nungusaataanngitsumik aalisarnermik soqutigisallit tungavigisarpaat.

Assersuut: GINR-imit ZSL-imiillu ilisimasassarsiorlut Melville Bayimi immami assiliissutit qassutillu atorlugit misissuisimapput. Tassani meqquusat Umbelulla-t angisuut [ICES VME Indicator Species Database](#) –mi allattorsimaffimmut ilaasut amerlasuut nassaarisimavaat (paasisaqarnerorusukkuit linki takuuk). Sumiiffimmi tassani aalisarnerit ingerlaannassappata kilisalluni aalisarnermit innarlerneqassasut ilisimasassarsiorlut nalilersimavaat. Taamaattumik sumiiffinni aalisarfiusuni aalisarnerup ilaa (tamaajunngikkuni) matuneqassasoq Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussat aalajangersimavaat (allaaserisaq [uani](#) takuuk).

Imaani uumassusillit ataqatigiiartut mianerisariaqarpat tassaasinnaapput uumassusillit assigiinngitsut, amerlanertigulli tassaasarput koralit pupiusallu angisuut piuneqqortuullu. Ataaseq aserorneqarpat aaqqeqqinniarnat ukiunik qulinik siviutiginnaasarpoq. Imaani uumassusillit ataqatigiiartut mianerisariallit pinnguaammi Tricky Trawlingimi pineqartut tassaapput koralit ikkanninnguuttut *Lophelia*, *Umbellula* meqquusat uumaffiginnaasaannik

pilersitsisartut kiisalu korali Duva qituttoq imaani blomkålit
naasinnaanissaannut pingaaruteqarluinnartoq.

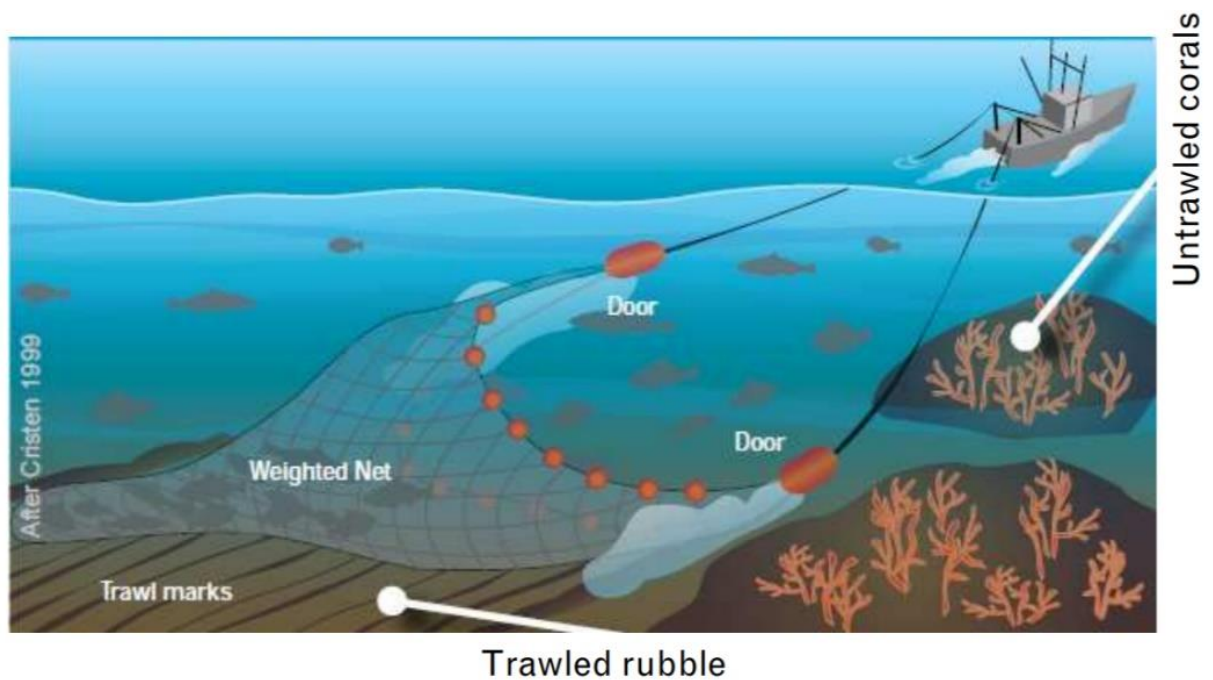
Qulaaniittoq: Umbellula inuussutissanik tigooraaniarluni taliusani naasutut
ilusillit siaarsimagai.

Imaani Itisuumi Kilisanneq: Qanoq ittuuneri Sunniutaalu

Aalisakkanik kilisannermi periutsit marluupput, aappa ikerinnarmi kilisanneq aappaalu Kalaallit Nunaanni atorneqakkajuttoq [imaani itisuumi naqqani kilisanneq](#). **Pinnguaammi Tricky Trawlingimi immap naqqani kilisannermit kingunerit erseqqissarneqarput**, immap naqqani annermik raajat (*Pandalus borealis*) qalerallillu (*Reinhardtius hippoglossoides*) aalisarneqartarput.

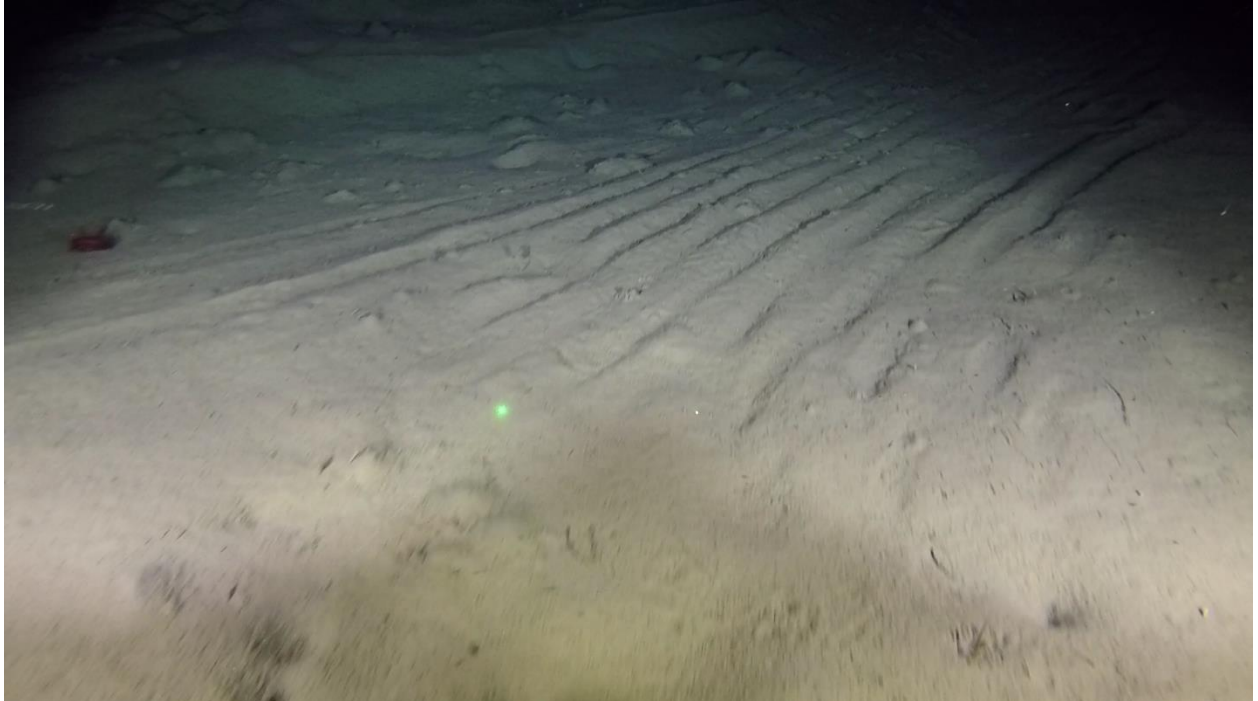
Immami itisuumi kilisanneq qanoq pisarpa immallu naqqanut qanoq sunniuteqartarpa?

Pinnguaammi takuneqarsinnaasutut, **immap naqqani kilisanneq** tassaavoq qassutit immap naqqatigut kilisaammik taaneqakkajuttumik kalillugit aalisakkanik aalisarneq. Kilisaatip qassutilluunniit aqquusaakkat tamaasa pisarisarpaat, tassa qassutinik uumasut aalajangersimasut aalisartumit pisassarinnngisat pisarisoorneqarsinnaapput kalinnermilu immap naqqani kinnerni uumassusillit uumasogarfiillu aserorneqarsinnaallutik. Immap naqqani itinerusumik ajoquusiinerit qassutinik ammatitsisunit metaliusunit pilertarput.

(Cristen, 1999)

Qulaani assimi takutinneqartut, kilisaatit qassutaat kinnerni itersaliortarput. **Ilisimasassarsiortut itersat taamaattut takussutissatut, tassa imaani sumiiffiit aalajangersimasut imaani itisuumi kilisaffigineqarsimanerannik takussutissatut atortarpaat** (ataaniittoq takuuk).

Kalaallit Nunaata kitaani kilisalluni aalisarnerit sivisuumik manna atorineqarsimalerput. Ullumikkut [nunavissuit toqqavia](#) ta annerpaartaa ukiuni 30-ni kilisaffigineqarsimavoq (assit ilanngunneqartut takukkit). Uumaffiit sunnerneqanngitsut aamma sunnerneqarsimasut sunnerneqanngikkallaramik qanoq isikkoqarsimansut paasissallugit ajornakusoorpoq. Taamaakkaluartoq sunniutit missingerniarlugit ilisimasassarsiortut sumiiffiit annertuumik kilisaffigineqartut assiliorsinnaavaat annikinnerusumillu kilisaffiusunut sanilliullugit. Sunik nassaarsimanerannik eqqarsarpit? Aap, uumasut kilisannermut mianerisariallit, ajoquserneqarnerisa kingorna sukkanerusumik aaqilertorsinnaanngitsut kilisaffigineqartartuni qaqtigoornerupput.

Aalisarnerni allanit kilisalluni aalisarnerni [saniatigut pisat](#) ajornartorsiutaasinnaasarput. Saniatigut pisarineqartartut tassaakkajuttarput aalisakkat allat (assersuutigalugu eqalussuup nulia, qaleraliup angissusaanut assersuunneqarsinnaasoq), kisianni aamma immap naqqani qiteraleqanngitsuusinnaapput (soorlu meqqusat koralillu). Kalaallit Nunaata kitaani raajarniarnerni saniatigut pisat annikinnerusarput, pingaartumik

qassutit pisanik anginerusunik immikkoortitsisartut atorneqartarneri pissutigalugit. Qaleralinniarnermi qassutit putuisa angissusaat malillugit aalisakkat mikinerit putoqqullutik anisarput taamaattorli aalisakkat qalerallit angissusaannut naapertuuttut tamarmik pisarineqartarput (ass. eqalussuup nulia). Kalaallit Nunaata eqalussuai kilisaatinit aamma pisarineqarsinnaasarput, agguataarsimameri peqassusaalu pillugit ilisimasakinnerput pissutigalugu eqalussuit sivisuumik uumasartut peqassusaannut qanoq sunniuteqartarnersut ilisimangilarput.

Nungusaataangitsumik Aalisarnerit

Nalinginnaasumik aalisarnerit nungusaataangitsumillu aalisarnerit suut assigiingissutigivaat?

Nungusaataangitsumik aalisarnermi siunissami imaani inuussutissaqaannarnissaa qulakkeerneqassaaq aammalu saniatigut pisat avatangiisinullu ajoqusiinerit annikinnerusarput. Aalisarnerit annikinnerusut nalinginnaasunik aalisaatinik atuiffiusut nungusaataangitsuusinnaapput. Aammattaaq aalisarnerit annertuut nungusaataanginnerusuunissamik misiliisinnaapput.

Nungusaataangitsumik aalisassagaanni qanoq iliortoqartarpa?

Assersuutigalugu: Kalaallit Nunaata kitaani raajarniarnerit. Kalaallit Nunaata kitaani kilisannerit MSC-mit akuerisaapput. Tassa imaappoq, nungusaataangitsumik aalisarnissamut aaqqissuussaannermut ilaapput malittarisassanillu aalajangersimasunik aalisapilunnernik avatangiisinillu sunniutinik pinaveersaartitsisunik malitassaqarlutik. Taamaattumik tunisassiaminnut MSC-mik meqqilersuisinnaapput niuerfinnilu akisunerusumik nioqquteqarsinnaallutik. Annertuumik isornartorsiorneqaraluartoq MSC-mik meqqi nunarsuarmi nungusaataangitsumik aalisarnissamut aaqqissuussaavoq atorneqarnerpaaq.

Aalisarnerit MSC-imit akuerisat aalisarnermi atortut avatangiisinut sunniutigisinnaasaat misissorsimallugit imaluunniit VME-mi uumasoqarfinni arlaanni pineqartuni aalisarnerlutik uppersarsinnaasariaqarpaat. Aamma [saniatigut pisatik](#) tamarmik (ass. eqalussuit) aammalu aalisagassatik peqqissuutillugit aalisapilunnginnerallu, tassa pisassarititat malillugit uppersarsinnaasariaqarpaat. Piumasaqaataasut malinngikkunikkit akuerisaassagunillu suleriaasertik allanngortittariaqarpaat.

Imaani sumiiffiit illersukkat (MPA-t), aalisarfigineqaqqusaanngitsulluunniit sumiiffiit ilaannik assigiingissitaartunik annertumik uumasoqarfiusunik mianerisarialinnilluunniit uumasoqarfiusunik imaluunniit aalisakkat suffiffigisartagaanik ilisimaneqartunik illersuisinnaapput.

Aalisarnermi aalisaatit ator neqartartut aamma allanngortinneqarsinnaapput, assersuutigalugu immap ikerinnaani qassutit aalisaatit ator neqarsinnaapput.

Aalisarnerup nungusaataangitsumik tunngavilimmik aqunneqarneranut aalisarnermi atortut nutartersimanissaasa pingaaruteqassusaat Tricky Trawlingimi erseqqissarneqarput.

Kilisannermi qassutinut nalinginnaasunut sanilliullugit aalisarnermi atortut nutarterneri siullermik aalisartumut akisusinnaavoq, tamatumunga Namminersorlutik Oqartussat aammalu kattuffiit arlaannaannulluunniit atassuteqanngitsut ikiuisinnaapput. Piffissap ingerlanerani orsussamut sipaarutaasut atortut nutarternerinut akiliutaasinnaapput taamaalillutillu nungusaataangitsumik aalisarnerup tungaanut ingerlalersinnaallutik.

Kikkunnut tamanna iluaqutaassava? **Nungusaataangitsumik aalisarnerit ajoqusiinatillu iluanaarfiussapput.** Siunissami aalisagaqassutsinik illersueqataapput taamatuttaarlu aalisartunut inuussutissaqartitsillutik. Aamma **uumasoqarfiit uumasoqatigiillu mianerisariallit nungunnissaannut illersuisarput.** Immap naqqani uumassusillit assigiinngisitaartut pinngortitamilu pissuseqatigiinnerit uummaarissut siunissami piunngippata imaani aalisarnikkut aningaasaqarnermut kingunipilutsitsisumik uumassusillit ataqatigiiaarnerat peqqissuujunnaassapput. Uumasoqatigiiaat taakkua naleqassusaasa kusanassusaasalu piujuartinneqarnerisa saniatigut aalisarnerup iluani aalisagaqassutsit ataavartuutinnissaat anguniarlugu pingaaruteqarpoq aalisarnerit nungusaataangitsumik periuseqalernissaannut kajumissaarnissaat.

Klassimi pinnguaatinut ilanngussat nungusaataangitsumik aalisarnermut tunngasut [Activity 9 aamma 10](#) takukkit.

Taaguutit Nassuiaatillu Pingaarnert

Taaguutitut allattorsimaffik

Ilisimatusarnikkut taaguutit pingaarnert ilaat pinnguaatip uuma pinnguarinerani atuartitannut nassuiassallugit iluaqutaasinnaasut:

Immap naqqa

Immap naqqani uumasooqarfik tassaavoq tatsimi immamiluunniit tassunga ilanngullugit qaarsut, ujaqqat, sioqqat marulluilluunniit. Immap naqqa tassaaginnarpoq "immap natia". Immap naqqani uumassusillit (qaavani, iluani immalluunniit immap naqqata qanittuani) uumasut **benthosinik** taasarpaat. Immap naqqani uumassusillit illuatungeraat imaannarsuarmi ikerinnarsiortut, **pelagic**.

Uumassusillit assigiinngissitaarnerat

Uumassusillit akornanni assigiinngissitaarnerit (matumani tappiorannartut, pupiit, naasut uumasullu) aammalu uumassusillit ataqatigiiaarnerat uumassusillit taakkua assigiinngissitaartut ilaaffigisaat. Ilisimasassarsiortut taaguut 'uumasut assigiinngissitaarnerat' atortarpaat pinngortitami assigiinngissitaarnerit, uumassusillit ataqatigiiaarnerat imminnullu sunniiveqatigiittarnerat (ataqatigiinnerat sunniiveqatigiittarnerallu) erseqqissarniarlugit. Uumasut annertuumik assigiinngissitaartut tassaapput sumiiffimmi ataatsimi uumasooqatigiiaat assigiinngitsorpasuit. Uumassusillit ataqatigiiaarnerinik piujuartitseqataasarneri pissutigalugit sumiiffiit taakkua illersornissaat pingaaruteqarpoq.

Saniatigut pisat

Tassaapput aalisakkat pisarerusunngisat (ass. eqalussuaq) imaanilu uumasut allat (ass. koralit pupiusallu) aalisakkanik aalajangersimasunik (ass. qaleralinnik) iluanaarniutitik aalisarnermi pisat.

Allanngutsaaliuineq

Allanngutsaaliuineq uumasunik, naasunik pinngortitamilu sumiiffinnik (imaluunniit uumassusillit ataqatigiiaarnerinik tamarmiusunik), pingaartumik inuit suliaannit, soorlu silap pissusaata allanngoriartorneranit ajoqusiinernit illersuineruvoq.

Imaq itisooq

Ilisimatusartut imaq itisooq oqaatigigaangamikku nunavissuup toqqaviata avataani imartani imaq itisooq amerlanertigut pisarpaat. Ilaasali taaguut imarmi 200 meterinik ititigisumi qaamaneqanngitsumi imaq pigaangamikku atortarpaat

Kilisaatit immap naqqatigut kalittakkat

Qassutit taama ittut immap naqqani aalisarnermi atorneqartarput. Qalorta qarput, ujaqqanit qarsuttaateqarput (qalut ujaqqanut naatinginniassammata), kilisaatit matui marluk (qassutinik ammatitsisut). Immap naqqatigut kilisaatit kalittakkat qaleralinniarnermi atorneqartartut oqimaatsorujussuupput. Immap naqqatigut ingerlatillugit kalinneqartarput taamaalillutillu natermi uumasunik ajoqusiinnaasarlutik.

Uumassusillit ataqatigiiaarnerat

Uumassusillit ataqatigiiaartut tassaapput suulluunniit uumassusillit (soorlu bakterissat, naasut uumasullu) piffimmi aalajangersimasumi imminnut sunniiveqatigiittartut aamma uumassuseqanngitsutigut (nuna, imeq il.il.)

Inuussutissanik tigooraasullit

Imaani uumasorpasuit soqqatik/masitik atorlugit nerisarpuit, tassa [tigooraasoqarput](#), meqqulinnik taliusaqarput imaluunniit allanik anillanganeqartarput imaani naasuaqqanik, uumasuaqqanik (planktoninik) imaluunniit partikelinik tigooqqaatinik. Imaani tamanna ajornanngilaq tassami imaq sarfaruusaaginaavittuuvoq uumasullu inuussutissaqartinneqartuaannarlutik, taamaattorli itinersuarmi inuussutissat pissarsiarineqarsinnaasut/ingerlaartartut ikinnerusarpuit. Meqqusut nalinginnaasumik inuussutissanik tigooraasoqarpoq.

Uumasooqarfik

Tassaavoq uumasut, naasut uumassusillilluunniit nalinginnaasumik uumaffigisaat.

Aalisagaaqqat

Inuk inuusuttoq tassaavoq inersimasutut taaneqarnissaanut suli ukiukippallaartooq. Aalisagaaqqat pineqaraangata aalisagaaqqat suli kinguaassiorsimanngitsut pineqartarput, illuatungaanili aalisakkat pineqaraangata aalisakkat inerissimasut kinguaassiorsimasut pineqartarput.

Imaani sumiiffik illersugaq (MPA)

Imaani uumasut uumassusillillu ataqatigiiaarnerat illersorniarlugit imaluunniit aalisakkanik tunisassiornerit nungusaataanninnissaat pillugu imaani sumiiffinnik illersuisoqarsinnaavoq (MPA). Sumiiffiit taakkua tassaakkajupput assigiinngisitaartunik annertuumik uumasooqarfiusut, qaqtigoorluinnartunik uumasooqarfiusut imaluunniit uumasunut allanut inuussutissaqarfiusut pingaarutillit. Angissutsimikkut malittarisassatigullu (soorlu aalisarnerit killilersugaanerat aalisaaqusaannngiffiusullu pissutigalugit) kiisalu nunanut allanut naleqqiullugit assigiinngiaarsinnaapput.

Kilisaatip saarlisaartui ikerinnarsiutit

Taakkua saarlisaartuniit nalinginnaasuniit allaanerupput, tassami taakkua immap naqqanut tunnatik ikerinnakkut ingerlasarpuit. Saarlisaartunut

nalinginnaasunut sanilliullugit saarlisaartut ikerinnarsiutit pinngortitami uumasunut annikinnerusumik ajoqusiisarnerat pissutigalugu pitsaanerupput.

Pisassiissutit

Tassaapput Namminersorlutik Oqartussat aalisakkanut tunngatillugu malittarisassaqartitsinermi atortagaat. Malittarisassaqartitsisoq (soorlu Namminersorlutik Oqartussat) iluanaarniutigalugu aalisarnermi pisassat amerlanertigut oqimaassutsikkut amerlanerpaaffisalertarpaat (TAC) piffissaliussaqaqtittarlugillu. Taamaalillutik pisassiissutit (imaluunniit procentit) tamarmik immikkut aalisartunut agguataarneqartarput. Aalisakkat aalisapilunneqannginnissaat ilaartortuaannarnissaallu siunertaralugu taamaasiortoqartarpoq. Taamaaliornikkut aamma siunissaq eqqarsaatigalugu nungusaataangitsumik aalisarneq qulakkeerneqartarpoq.

Ungerutissiat nuiussat immikkoortiterissutillit

Qassutit aalisariutit assigiinngitsunik angissusilinnik nigartaqartarput taamaalillutik aalisagaqqat putoqqussinnaallutik alliartoqqissinnaallutillu.

Suffisarfiit

Tassaapput aalisakkat uumasullu allat suffiartortarfii, tassa amerliartortitsiniarlutik suaminnik aniatitsisarfiit.

Nungusaataangitsumik tunngaveqarneq

Nungusaataangitsumik aalisarneq tassaavoq imaani naammattunik aalisagaqartitsineq, uumasoaqarfinnik ataqqinninneq inuillu aalisakkanik inuuniutillit pinngitsuuisinnaangitsut aalisakkanik inuuniuteqaarsinnaanissaannik qulakkeerinninneq. Nungusaataangitsumik aalisarnermi assersuutigalugu pisassat pisarineqarsinnaasut killeqartinneqartarput, taamaalillutik aalisakkat amerliartortitsisinnaassuseqartinneqarlutik kiisalu uumasoaqatgiiinnut allanut soorlu eqalussuarnut koralinullu sunniutit ajoqutaasut minnerpaaffissaaniitineqarlutik.

Aalisagaqassuseq

Taaguut aalisagaqassuseq tassaakkajuppoq aalisakkat aalajangersimasut amerlassusaat uumasogaataannut allanut sanilliullugu annertunerusumik annikinnerusumilluunniit immikkoornerusut. Peqassutsinit allaniit sananeqaatsimikkut tamatigorluinnaangikkaluartoq allaanerusinnaapput.

Uumasogaqarfinni pissutsit

Immap naqqani uumassusillit ataqatigiiaarnerinut uumasullu agguataarsimaneranut pissutsit arlallit sunniutaasut:

Kiassuseq: Pissutsit pingaarnersaraat immap itisuup ikkannerusumut sanilliullugu kiassusaata nikerartarnera. Ukioq naallugu kiassusaa 0-4 gradinik taamaallaat allangortarpoq. Immap qaava seqinermit kiassarneqartarneratigut ukiukkulluunniit nillertittarneratigut immap qaavani imaq sunnerneqarnerusarpoq.

Qaamaneq: Imermi qaamaninguaq 200m-inik ititigisumut apuussinnaavoq. Tamannalu pissutigalugu itisuumi algeqarneq ajorpoq. Planktonit immap qaavani 200m ammut tikillugu taamaallaat pinngortarput.

Silaannaq: Natermi maavaartumi uumasogaqarfinnut killeqarpoq, taamaattumillu uumasunut assattartunut soorlu uillunut qullugissanullu tamanna ajornartorsiutaasinnaasarpoq. Uumassusillit amerlasuut (alget asiusimasut planktonilluunniit naasunut assingusut) immap naqqanut kivisut silaannarmik amigaaateqalersitsisinnaapput.

Tarajoqassuseq: Imarmi itisuumi tarajoqassusaata assigiingissitaarnera annikippoq. Ikkannerusuni taamaallaat 34 ppm-inik allangoriarsinnaavoq, tassa sikup (immap sikua sermilluunniit) aanneratigut. Taamaakkaluartoq natermiut tarajoqassusaata allangorarneranit sunnertittarput.

Itissusaa: Itinerusumukariartuinnarnermi uumasogaqarfinni pissutsit allangoriartortarput. Assersuutigalugu: Seqineq pissutaalluni aasakut ikkannerusut kissarnerusarput. Itinerusumi nillernerusarpoq ukiullu ingerlanerani kiassusaa annertunerusumik nikerarneq ajorpoq, tassa 1-2 gradit missaaniittarluni. Assersuut alla, immap naqqata qanoq ittuussusaa. Immap naqqani ikkannerusumi uumasogaqarfiit qaarsuunerusarput ujaraanerusarlutillu

kiisalu kinnerit annertusiartuinnartartut sarfamid sakkortuumit sarfagussaasarlutik. Immap naqqani uumasogarfiit itisoorsuarniittut amerlanertigut marulluusarput maavaartorujuusarlutillu.

Ataatsimut isigalugu immamut tinittartumut/ulittartumut sanilliullugu imaq itisooq uumasogarfiuvoq allanngorannginneruvoq, assersuutigalugu malinnit sunnerfigitinneq ajorpoq, tinittarnanilu ulittanngilaq kiisalu ulluinnarni kissarnera, tarajoqassusaa silaannaqassusaalu annertunerusumik allanngorartuunani.

Immap naqqata qanoq ittuussusaa: Immap naqqata qanoq ittuussusaa marlunnut immikkoortinneqarsinnaavoq, natia manngertoq (ujaralik) aammalu natia maavaartoq (marullulik sioralillu). Imarmi itisuumi uumasogarfiit maavaartuupput, akuttusuumik ujarattaqartarput serminit pilerfeqartut. Ujaqqanik kivisoqartarnera immap naqqani uumasunut pingaarutilipilussuuvoq, uumasut ilaat nippuffigisinnaasamik (planktonitut mikitiginerminni uumasuaraanerminni nippunnissamik) pisariaqartitsisaramik. Aamma uumasogarpoq immap naqqani kinnernut assattartut, soorlu uillut qullugissallu.

Ataatsimut isigalugu immamut tinittartumut/ulittartumut sanilliullugu imaq itisooq uumasogarfiuvoq allanngorannginneruvoq, assersuutigalugu malinnit sunnerfigitinneq ajorpoq, tinittarnanilu ulittanngilaq kiisalu ulluinnarni kissarnera, tarajoqassusaa silaannaqassusaalu annertunerusumik allanngorartuunani.

Uumasoqatigiiaanut taaguutit

Immap naqqani uumasoqarfimmi uumassusillit **assigiinngissitaarnerujussuisa** Tricky Trawlingimi sammineqarnera pingaarnerpaavoq.

Kalaallit Nunaanni immap naqqani [uumassusillit assigiinngisitaartut](#) tupinnaannartumik iluseqarsinnaapput. **Uumasoqatigiiaat arlallit Tricky Trawlingimi erseqqissarneqarput**, tassunga ilanngullugit uku:

Pupiusat

Pupiusat (Porifera) uumasuupput eqiteruttartut, celliusappassuit uumassusillit ataasiakkaat. Ilai amerlasoorsuannngortarput aalisagaaqqanullu toqqorfissaqqittarlutik.

Egalussuup nulia

Egalussuup nuliaat qalorsuarnit immap naqqasiutinit pisarineqarajuttuupput. Egalussuit ilaqutaraat, tassa aalisakkatut saaneqanngillat kisianni nataqqoqarput. Raajanngelutillu nerpissuunngeqaat.

Amikoq

Amikut qiteraleqanngitsuupput kisiannili silassorissorujuullutillu mikipput. Imminnut takujuminaassisinniarlutik qalipaatic allannngortissinnaavaat, ujaqqallu ataanut toqqukkajupput kinnernullu putuaqqanik assakkajullutik.

Lophelia

Lophelia koraliusarput ikkanninnguuttartut ujarattaqartartullu Atlantikup avannaani imartani nillertuni uumasut. Lopheliat ikkanninnguuttut siulliit Kitaani nalaatsortumik naassarineqarput 2012-imi. Lopheliat ikkanninnguuttut sunnertiasuupput inatsisit atorlugu illersorneqartut.

Egalussuaq

Egalussuit uumasutoqarsuupput. Ukiut 400 sinnerlugit utoqqaatigilersinnaagunarput. Immap itinensaani toqqoqqasarput, qanorlu amerlatigerpiarnersut ilisimanngilarput. Utoqqarsuannngortarmata qanorlu amerlatiginersut nalugatsigit [saniatigut pisarineqartarnermikku](#) ulorianartorsinnaapput.

Qaleralik

Qaleralik (*Reinhardtius hippoglossoides*) natermiuupput Issittumi nalinginnaasut. Avataani qalorsuit immap naqqasiutit atorlugit kilisanneqartarput. Qassutit ningartaqartarput aalisagaaqqat putoqqussinnaaqqullugit allillutik kinguaassiorsinnaaqqullugit.

Koralit tiitorfiusat

Koralit tiitorfiusat (*Flabellidae*) kalkimik saanertaqarput tiitorfittut isikkoqarlutik. Umasoq iluaniippoq taliusanilu atorlugit piniartarpoq.

Koralit qungulusat

Koralit qungulusat (*Nephtheidae*) eqikkarlutik uumasogatigiissuupput naasusannuarlu ataaseq uumasoq ataasiusarpoq. Uumasut aalaqqajuttut taamaattut allat assigalugit amerminni kapoorutaasanik amerlasuunik celleqartarput, illersuutigaat piniutigalugillu.

Meqqusats Umbelullat

Meqqusats *Umbellula*-t immap naasuisut taaneqarniartarput naasunut assingugamik. Meteri sinnerlugu takitigilersinnaapput 70-illu sinnerlugit ukioqalersinnaallutik. Qassutinut ilarukkajuttuupput.

Meqqusats

Meqqusats koralinut nuarlunnullu ilaapput. Allaaneq ajorput timmissat meqqi qanga allalluni atortakkat. Angineruinnarlutik naqqani marrarmi ikkuteqqasut planktoninik uumasuaqqanillu milluaasut. Qassutinut nermuteqqajaasarput.

Suluppaagaq

Suluppaakkat (*Sebastes sp.*) tassa mamartut. Kisianni aalisapilunneqaqaat arriitsumik alliartortaramik. Koralit iluini toqqoqqajumasarput, najugaqarfiisalu sequtsernaveersaarnissaat pingaartuuvoq toqqorfissaqaqqullugit suffisarfissaannik.

Issuatsiaasats

Issuatsiaasat (*Bryozoa*) eqqumiilluinnartuupput. Amerlanerit isumaqartarput koraliusut, kisianni mikineroqaat. Kalinit saaneqartarput qassutinillu aqqusaarneqarlutik aserujasaqaat.

Raajat

Raajat (*Pandalus borealis*) Kalaallit Nunaata imartaani nalinginnaapput. Raajat qalerualiupput mikisut immap naqqatigut ingerlaartartut qullugiaaqqanik, uiliuaqqanik, perlukunik planktoninillu nerisaqartut. Kilisaatit qalorsuit naqqasiutit atorlugit amerlasuunik pisaqarlutik kilisattarput.

Sølilje

Nerpissuut (søstjerne) aamma sølilje (*Crinoidea*) uumasuupput qajannartut ujaqqamut millugullutik inissittartut, taliusatik qulit atorlugit immami tappiorannartut milluaallutik inuussutigisarpaat.

Tyggegummi koralit

Tyggegummi koraalit (*Paragorgia arborea*) uumasuupput itinersuup naqqarmiut imartani tamani aamma Issittumi siumugassaasut. 6 meterinik portutigilersinnaapput. Immap iluani sarfaq aqqutigalugu koralit quperlui ingerlaartarput.

Søpungit

Inuit uumasogatigiinnut *Chordata*-nut ilaapput, soorlu miluumasut tamarmik, timmissat, paarmortut aalisakkallu aamma taamaattut – aamma uku søpungit. Quperluugaangamik immap iluani angalaartarput ujaqqanut sioqqanullu nippukkaangamik inerikkiartulertarput.

Nerpissuut

Nerpissuut (søstjerne) ilaat (*Ophiuroidea*) tallimanik taliusaqartarput, nerpissuutut allatut eqqaanarlutik, kisianni qajannaqaat! Qalerallit taakku neriumasaqaat. Taamaattumik immap naqqani itisuumi nerisaqatigiaanut pingaarutilipilussuupput.

Klassimi sammisassat Printigassallu

Sammissassaq 1 Tricky Trawling:

Pinnguaat Tricky Trawling pinnguariuk! Ilitsersuut una videokkut pinnguaammut Tricky Trawlingimut ilitsersuutaavoq, taamaattumik atuartut namminneq pinnguaammik aqutsinissaat ilinnut siunnersuutigissavarput!
Immap naqqanut tunngasunik ilinniartitsinermi ilinniartitsereernermiluunniit pinnguaat saqqummiunneqarsinnaavoq. Imaluunniit qaqugukkulluunniit!
Imarsuaq itisooq illersueriaatsillu pillugu apeqqutit pinnguaatip pinnguarinerani apeqqutigineqarsinnaapput, neriuppugullu ilitsersuut atuartitsinissannut tunngavissaalluarsinnaassasoq!

Pinnguaat sammisassatut klassimi qarasaasiani angallattakkani ipadinilu pinnguarineqarsinnaavoq... aamma angerlarsimaffimmi sumiluunniimmi qaqugukkulluunniit pinnguaatitsialaasinnaavoq!

Internetimut attaveqarani aamma pinnguarineqarsinnaavoq. Pinnguaat pissarsiarerusukkukku uunga attavigitigut: greenlandgame@zsl.org

<https://campaign.zsl.org/trickytrawling/>

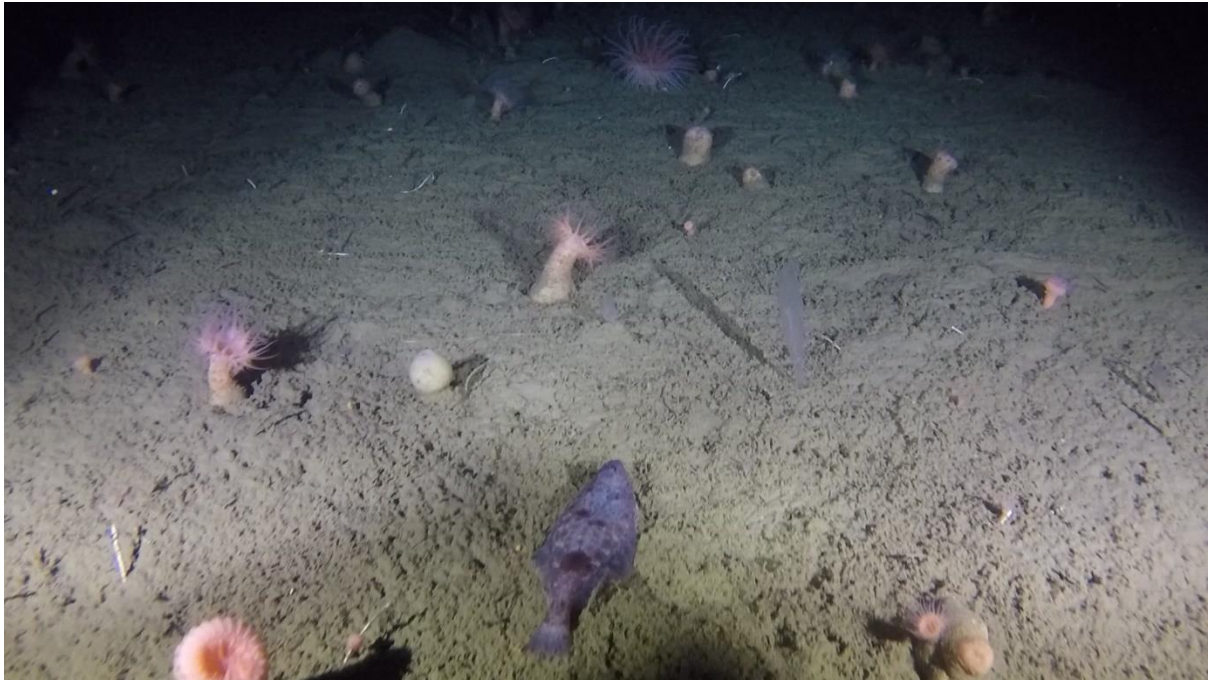
Sammissassaq 2 Uumasoqatigiit suussusersineri:

Assit ukua Kalaallit Nunaanni immap naqqata assingi ilisimatusartunit assilineqarsimasut printikkiit klassimilu atuartitavit uumasut takusinnaasaat tamaasa nalunaaruseqqullugit.

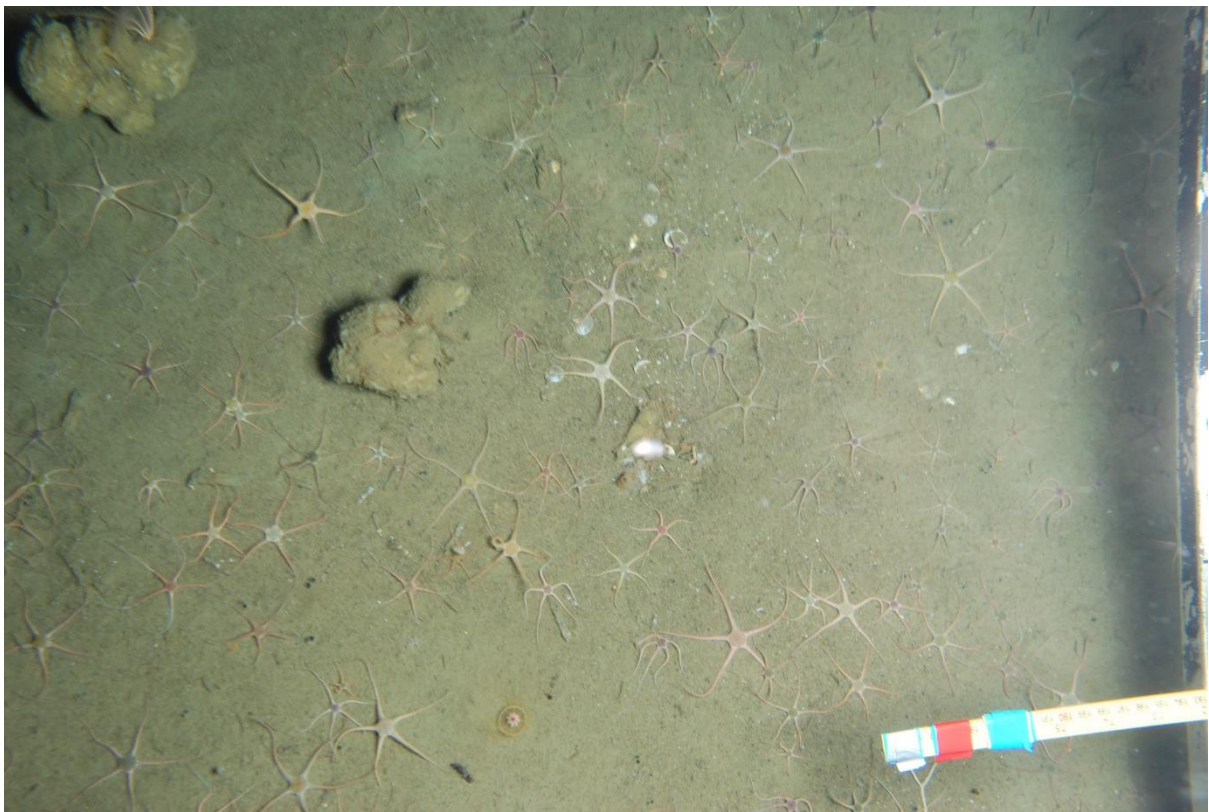
Ilisimaviuk uumassusilerituut uumasut timaata pissusaatigut ukiullu ingerlanerani ineriartorsimanerisigut immikkoortitertaraat (assersuutigalugu, amikut siuteqqullu tamarmik “Qituttunut” ilaapput). Aamma, uumasoqatigiiaat tamarmik ilisimatuussutsikkut latinskisut taaguuserneqartarput, taakkualu immikkuullarilluinnartuupput. Assersuutigalugu Siuterorsuaq = *Buccinum undatum*.

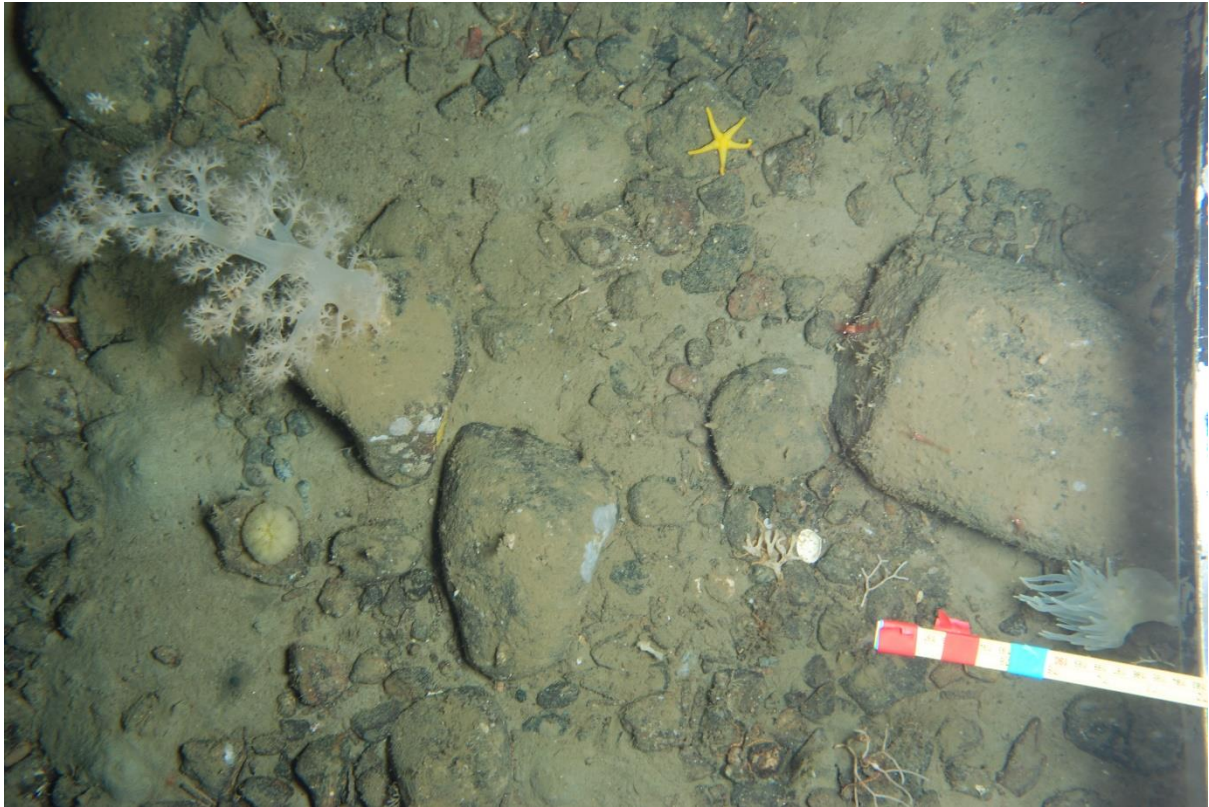
Assi 1. Itissusaa = 381m

Assi 2. Itissusaa = 674m

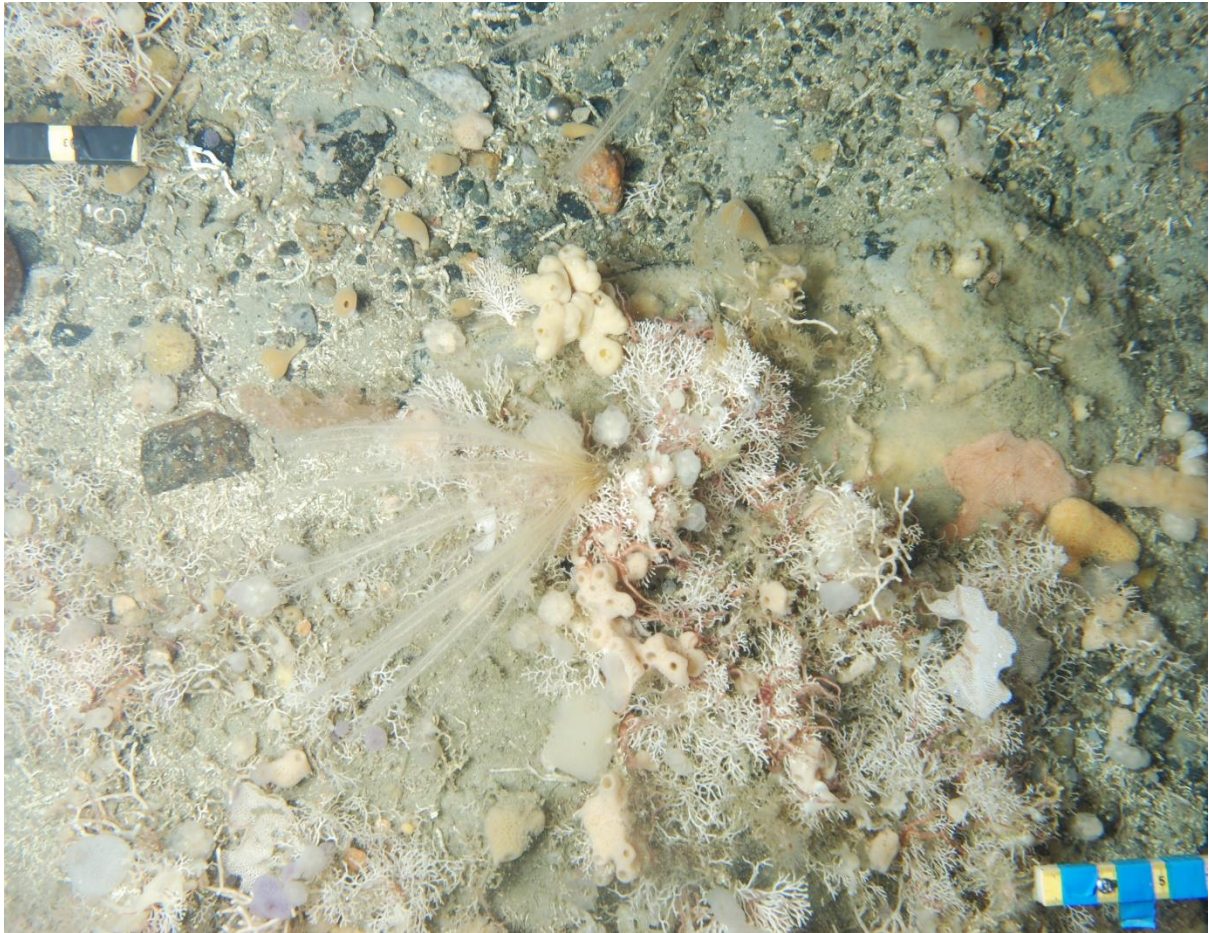
Assi 3. Itissusaa = 183m

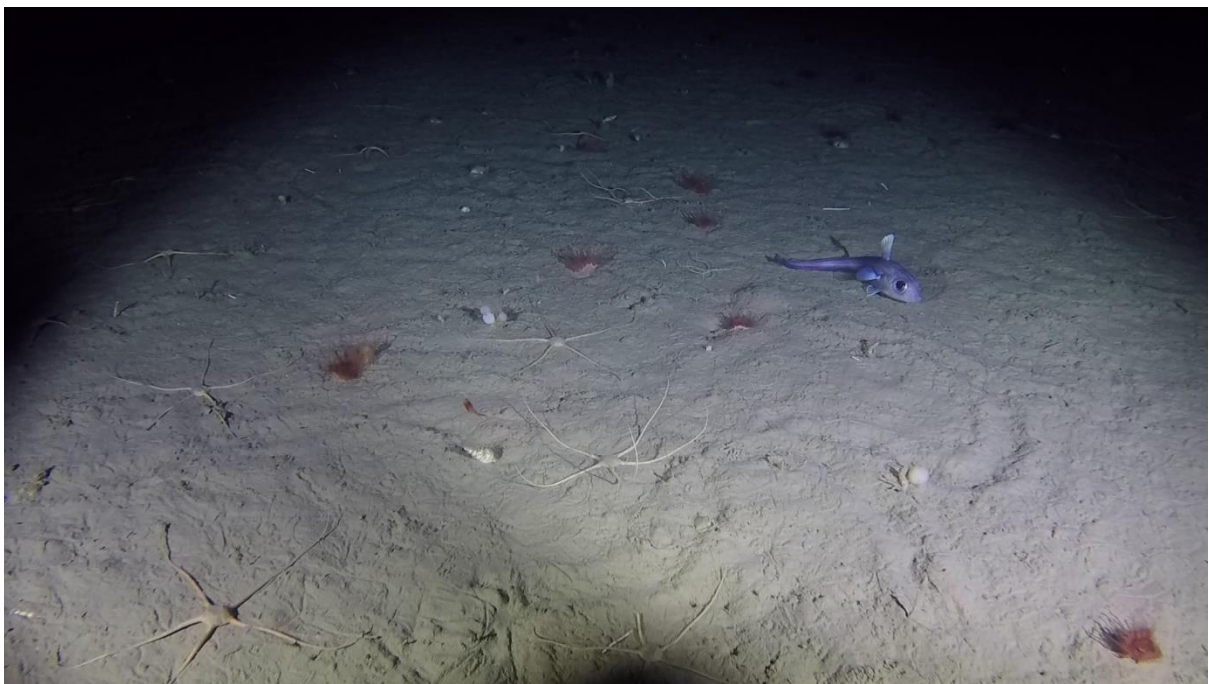
Assi 4. Itissusaa = 297m

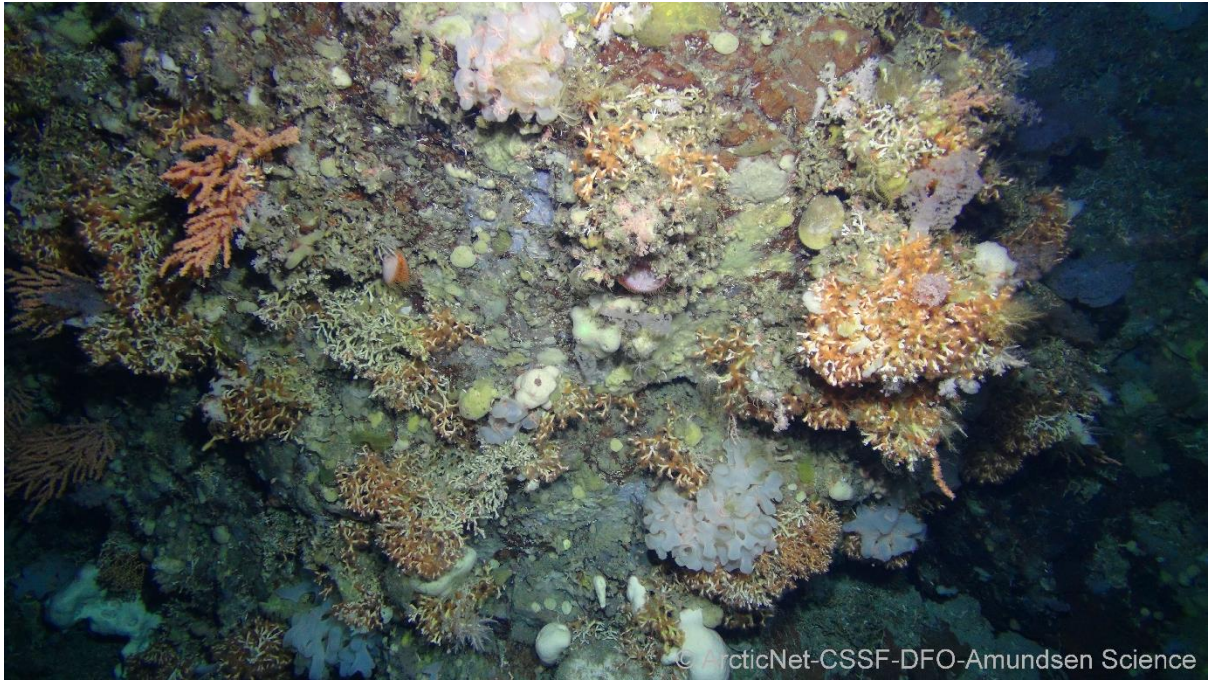
Assi 5. Itissusaa = 650m

Assi 6. Itissusaa = 210m

Assi 7. Itissusaa = 828m

Assi 8. Itissusaa = 250m

Ukua uumasut ilaat nassaarisinnaavigit?

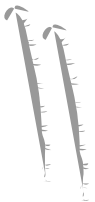
Qituttut

Amikoq

Kissavaasaq

Børstemarkit

Koralit

Korali

Bægerkorali

Blomkålskorali

Lophelia

Qituperaq

Meqqusats

Qituttut

Peqqit

Raaja

Peqquseruseq

Maniilakulattunik amillit

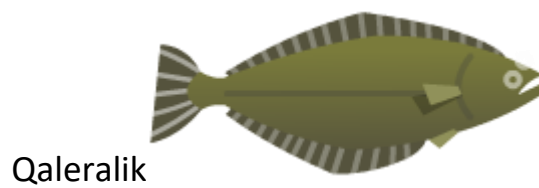
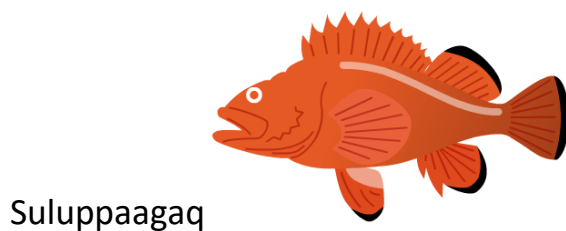
Pupiusat

Inalugaliisat

Aalisakkat

Atuartitannut ukua akeqqukkit:

Uumasut assigiinngitsut assimi ataatsimi qassiuppat?

ZSL nittartakkakut isaaveqarpoq immap naqqani assiisivigisaminik, assinilu taakkunani uumasut taakkuupput ilisimatusartut kisittagaat. Uani nittartakkami iserfissakkut iseriarlutit misissuataarsinnaavatit:

<https://www.biigle.de/login?>

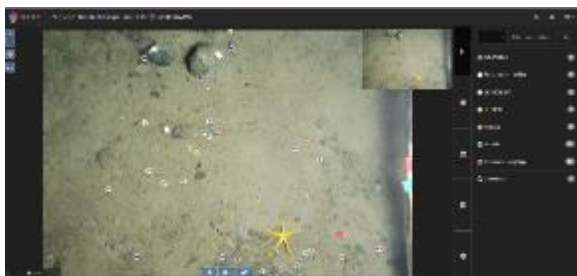
Atuisoq: greenlandhabitats@gmail.com

Kode: deep_sea

Annertussutsit tamarmik immikkut angalalluni misissuinermi assinngaanneersuupput. Assi tooruk katersallu misissuataarlugit assillu tamaasa saqqummersillugit.

Immap naqqata assinga: Nunarsuaasaq tooruk 🌐 immap naqqata assinga misissuataarniarukku sumilu assilisaanersut takuniarukku (misissuiffiup sumiiffia).

Assi: Assi tooruk tamakkiisumik allisinniarukku assimilu uumasut aqqi takuniarukkit.

Ataatsimut takuniarukkit uterit.

Assimut paasissutissat amerlanerusut, itissusaa assimilu sumiiffik takorusukkukkit qulaani talerperlermi paasissutissanut tuugassaq ⓘ tooruk.

Assit ilaanni uumasut “assigiinngisitaarneruppat” assit ilaanniit?

Assersuutitut akissut: Assut assigiinngiiaarput, assersuutigalugu Assi 6 uumasorpassuaqarpoq uumaffigisaminniit nuuttaqattaartartunik taamaattumillu kisinnissaat ajornakusoorluni.

Assimi sumiiffimmi uumasut tamarmik sumiiffimmi tassani uumaffigisaqartut tamaasa kisinnaallugit eqqarsarpit?

Assersuutitut akissut: Naamik, ilaat ujaqqat ataanni imaluunniit marullummi/sioqqani toqqoqqapput. Immap naqqani uumasooqarfik annikitsunnguaq assimi taamaallaat takutinneqarpoq – assigiinngisitaarpallaanngillat.

Sammissassaq 3 Immap naqqani uumasogarfii:

Uumasogarfik tassaavoq uumasut, naasut uumassusillilluunniit nalinginnaasumik uumaffigisaat.

1. Klassip saavani oqaatsinik imaani immap naqqani uumasogarfinnik nassuiaasunik allattuigit pujutut isikkoqalersillugu (ordsky).
Assersuutitut akissut: (Oqaatsit: taartoq, naqitsinertoq, nillertoq, allanngorartuunngitsoq, sarfaq, inuussutissakitsoq, sioqqat, ujaqqat,...)
2. Sammissassaq 2-mi assit atorlugit atuartut eqqarsartikkittit sooq uumasut assigiinngitsut uumasogarfinni assigiinngitsuni uumanersut.

Assersuutitut akissut: Uumasut uumasogarfinni pissutsinik assigiinngitsunik pisariaqartitsinerat pissutigalugu, uumasut ilaat immap naqqani maavaartuniikkusunnerusarput, ilaat ujaqqanik nippuffigisinnaasaminnik pisariaqartitsisarput. Aamma uumasut qullugiaallutik tappiorannartuullutik (uumasuaaraallutik piaraalluutilluunniit) sarfaq malillugu avissaartarput. Tamatuma kingunerisaanik sumiiffinni assigiinngitsuniilersinnaasarput. Aamma kilisannermit ajoqusiisarnertit uumasut immap naqqaniittunut sunniuteqarsinnaasarput.

Assini [uumasogarfinni pissutsit](#): qaamaneq, kisassusaa, tarajoqassusaa, sarfat immallu naqqata qanoq ittuussusaa qanoq imminnut assigiinngitsigippat?

- a. Qaamava taarpaluunniit?
- b. Kiassusaa qanoq ippa?
- c. Sarfatorujussuua?
- d. Immap naqqa qanoq ippa? (ujararasaarpa/siorarasaarpa/marulluua)
- e. Pissutsit assigiinngiiaarpat, soorlu sissami imaluunniit tamatigungajak assigiissorujussuuppat?

Assersuutitut akissutit:

- a. Qaamaneq: Itissuseq 200m missaa tikillugu qaamaneqarsinnaavoq. Qaangeraanni taartorujussuannngortarpoq taamaattumillu uumasorqarfinni itinerusuniittuni algeqarneq ajorpoq.
- b. Kiassuseq: uumasorqarfiusuni itinerniittuni kiassusaa 2 gradip missaaniittarpoq annertunerusumillu allanngorartuunani. Ikkannerusumi allanngorarnerusarpoq, ukiakkut nillertarpoq aasakkullu kissarnerusarluni.
- c. Sarfat: immap naqqani ujaraqarnerusumi sarfarnerusarpoq, tassami sioqqat sarfagussaasarput ujaqqallu nuerartittarlugit. Sarfat sakkortuut inuussutissanik annertuumik nassataqartarput, taamaattumik uumasut ujaqqanut milluguttartut qaqutigoortuunngillat: nerisassarsiornissaminnut nikittariaqanngillat, sarfap pajuttarpaat!
- d. Immap naqqata qanoq issusaa: immap naqqa marlunnt immikkoortittarparput, immap naqqa manngertoq (qaarsut ujaqqallu) aammalu immap naqqa maavaartoq (marulluk sioqqallu). Amerlasuutigut immap naqqi maavaarlutillu manngertut nalaattarpagut. Uumasut amerlasuut soorlu koralit ujaqqanut milluguttartut maluginiarpigit? Uumasunut amerlasuunut ujaqqat aalajangerfissatut atorneqartarput aammalu uumasorqarfinni taakkunani uumasut assigiinngisitaartut takukkajuttarpagut. Taamaattorli assimi uani uumasorpassuit takusinnaanngilagut marullummut assaassimagamik!
- e. Itinerusumukariartuinnartillutit pissutsit allanngoriartorunnaariartortarput. Silap kiassusaanit, seqinermit imermiillu sermineersunit annikinnerusumik sunnertittarput.

Sammissassaq 4 Immap naqqani uumasut qanoq uumanersut:

1. Atuartunut interneti atorlugu imaluunniit uumasogatigiaanun paasissutissat qulaani allassimasut isumassarsiutitut atorlugit (imaluunniit pinnguaammut quppernermi pingaarnermi) pinnguaammi Tricky Trawlingimi uumasogatigiaanik nuannarinerpaasaannik toqqaasitsigit.
Uumasogatigiaat tamarmik 15-iusut atuartumit minnerpaamik ataatsimit tamarmik toqqarneqarnissaat qulakkeerniarsariuk.
2. Uumasog mисsissuqqujuk apeqqutillu ataani allassimasut akeqqullugit:
 - a. Uumasog suleriva (immap naqqani uninngarujuuinnarpoq, paperorsorpoq, toqqoqqavoq il.il.)
 - b. Uumasog qanoq angitigilersinnaava?
 - c. Uumasog qanoq sivistigisumik uumasinnaava?
3. Atuartut tamarmik immikkut uumasog pillugu oqaluttuaqqukkit.

Sammissassaq 5 Nerisariaat sunniiveqatigiittartut:

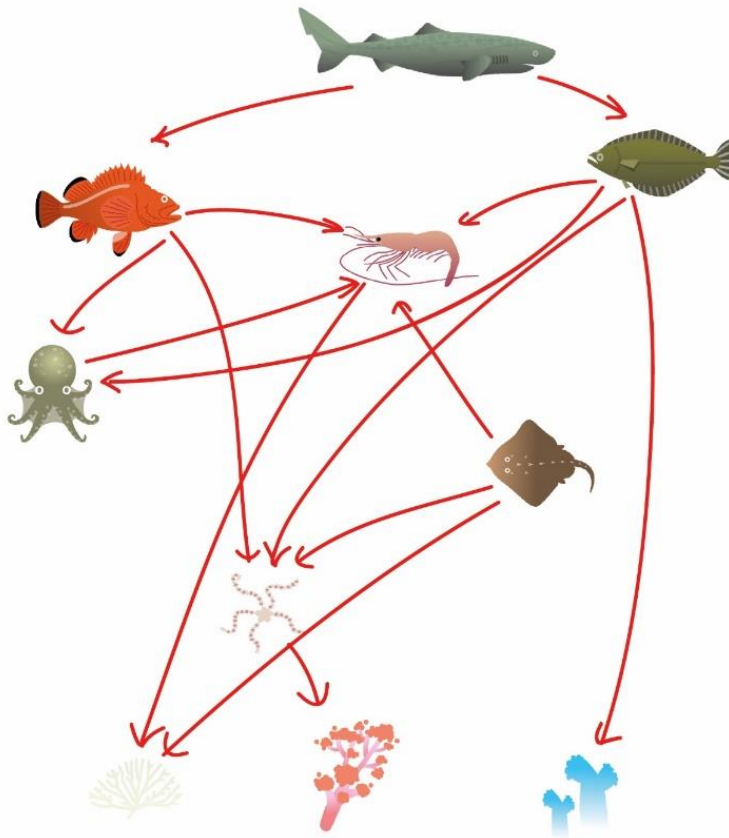
Uumasut imminnut sunniiveqatigiittartut pingaarnepaat taassaapput imminnut nerisartut, tassa nerisariaanngortartut

1. Atuartut pinnguaammiit uumasumik ataatsimik tamarmik toqqaasikkit (assersuutigalugu **Sammissassaq 4**-mi misissorsimasaat)
2. Atuartut ammalortunngorlugit nikueqqukkit ataaserlu allunaasaasinnaasumik imusamik tunillugu. Piumaffigikkit uumasumut sunnertakkaminut (nerisartakkaminut nerisassaaffigisaminulluunniit) allunaasaq ingerlateqqissagaat, matumani allunaasat amerlanerusut atorneqarsinnaapput ataasiinnaanngitsumik sunnigaqartaraanni, allunaasap isua aallartiffimmit paariinnarneqassaaq. Taamaaleriarlusi atuartut piumaffigikkit sunniiveqatigisartakkamut ingerlateqqittassagaat uumasut tamarmik nerisariaani atalernissaasa tungaannut.
3. Atuartut ammalortunngorlutik inissisimasut kaavikkit piumaffigalugillu uumasooq nerisariaanniit peerneqaraluarpat allanut qanoq sunniuteqassanersoq eqqartussagaat (allunaasaq paarisartik nusukkunikku, uumasut tamarmik allunaasap nusunneqarneranik sunnertittut tamarmik sunnertissapput).
4. Nerisariaat qanoq aserorsinnaanersoq takutinniarlugu uumasooqatigiiaat arlaat peeruk.
5. Umassusillit ataqatigiiaarneranni umassusilik ataasiinnaagaluartoq sinnerinut qanoq sunniuteqarsinnaatiginera eqqartorsiuk.

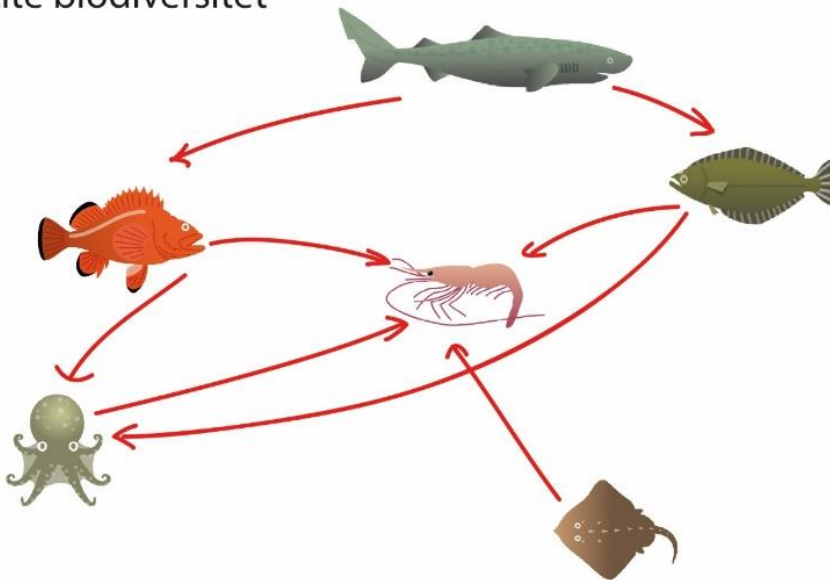
Sammissassaq 6 Nerisariaani uumassusillit assigiinngisitaarnerat:

1. '[Uumasut assigiinngissitaarnerat](#)' atuartunut nassuiaruk (Sumiiffimmi aalajangersimasumi naasut uumasullu assigiinngissusaat)
2. Nerisariaat marluk ataani pineqartut takukkit. Nerisariaat marluk ataani pineqartut sanassagaat atuartut piumaffigikkit (Sammissassaq 5-imut assigusumik ilioritsi allunaasat ataqatigiilersittarlugit, imaluunniit ajornannginnerusumik ataaniittut printikkit). Taamaaleriarlutillu raajaq nerisariaanit peerlugu. Qanoq pisoqarpa?
3. Assersuutitut akissut: Nerisariaat aappaa aserussaaq, tassami tassani uumassusillit assigiinngiaartut ikinnerugamik uumasogatigiaallu ilaat raajanik taamaallaat inuussuteqarlutik. Tassa nerisariaanni assigiinngitsorpassuarnik uumasogarfiusumi uumasogatigiaat ataatsit piioneeruppata (toqorarneri aalisapilunneri assigisaaluunniit pissutigalugit) uumasunit allanit nerisarisinnaasaannit taarserneqarsinnaassapput, taamaattumillu sunniutaa annikinnerussaaq. Uumassusillit assigiinngissitaarneruppata uumassusillit ataqatigiaarnerat patajaannerussaaq – allanngortoqarneranut sunnertinnerat annikinnerussaaq.

Stor biodiversitet

Lite biodiversitet

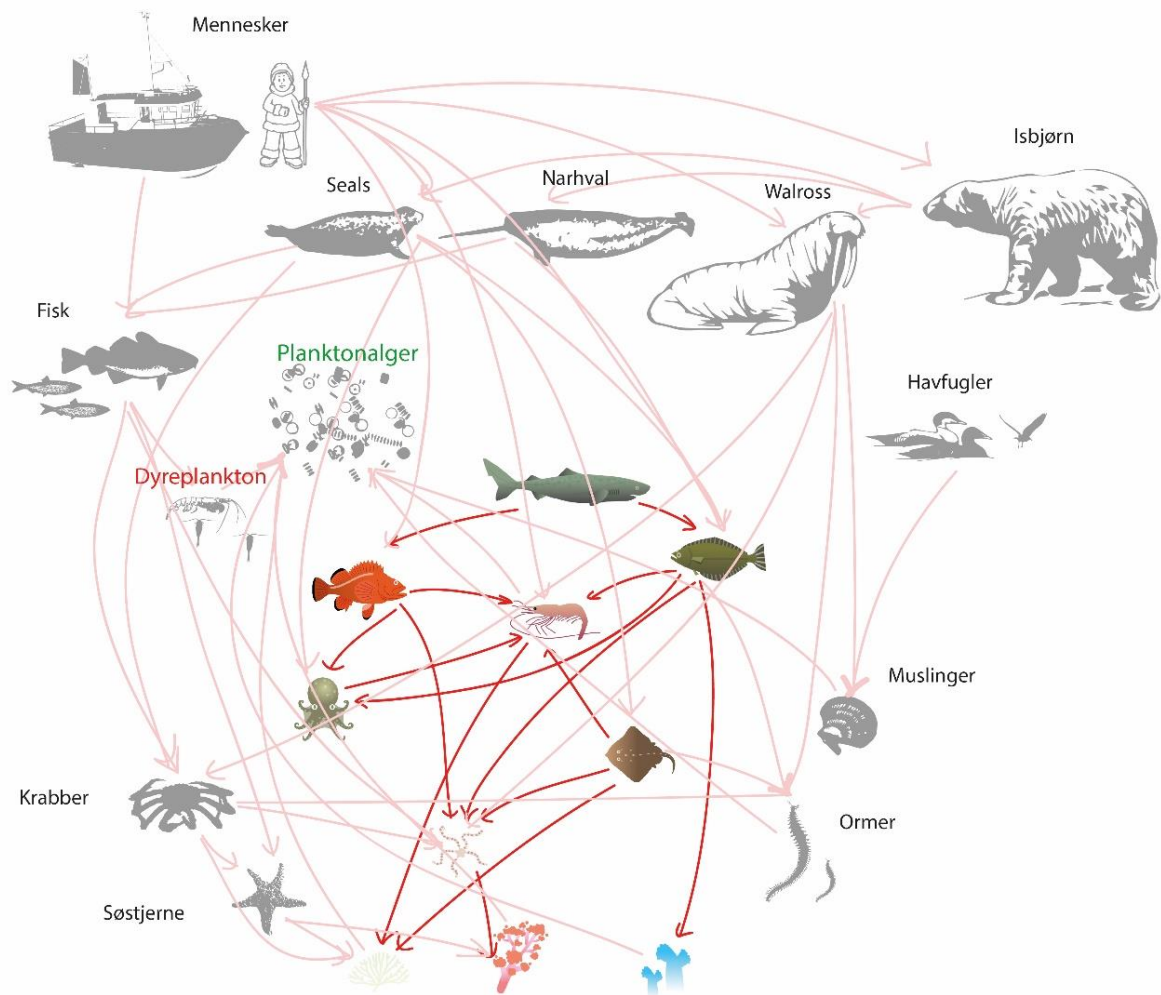

Stor biodiversitet: Uumasut assigiinngisitaarluartut

Lite biodiversitet: Uumasut assigiinngisitaarpallaanngitsut

Saamisassaq 7 Nerisariaat uumassusillillu ataqtigiiarneranni allatigut sunniiveqatigiittarnerit:

1. Uumassusillit ataqtigiiarnerat atuartut paasisimanageraat paasiniaruk.
2. Uumassusillit ataqtigiiarnerat uumassusilinnit uumassuseqanngitsunillu tunngaveqartoq (uumassusillit uumasofarfinnilu pissutsit) imminnullu sunniiveqatigiittarnerat eqqartoruk.
3. Uumassusillit ataqtigiiarnerani sunniiveqatigiittartut pingaarnerit tassaapput imminnut nerisariaat. **Saamisassaq 5**-imitut tullingguuttumiittunik uumasunik “nerisariaanik” sanagit. Aamma atuartut nerisariaanik titartaqqusinnaavatit sanaqqullugilluunniit klassimilu iikkamut nivinngarlugit.
4. Immap naqqani uumasut uumassusillit ataqtigiiarnerannut allaallu inunnt atassuteqarnerat eqqartoruk.

[Immap naqqani](#) uumasut aalisakkanut uumassusillillu ataqatigiiaarnerini allani nerisassaannaanngillat, toqqorfissaasarpummi milluguffigineqartarlutillu. Tamanna uumassusillit ataqatigiiaarnerannut pingaaruteqartuuvoq. Assersuutigalugu suluppaakkat koralit akornanni nassaassaakkajuttarput. Nerpissuut meqquusani, pupiusani koralinilu uumasupput.

5. Immap naqqani uumasooqatigiiaat uumasunut allanut uumaffiusarnerat qitiutillugu, titartagaq tullinnguuttoq atorlugu nerisariaanni sunniiveqatigiittarnermut ilaasut ilanngutikkit (nerukkaasuunngitsut). Tamatuma kingorna nerisariaat qanoq isikkoqalissappat?

Sammissassaq 8 Sissap atuarfiulluunniit eqqaani inuuneq pillugu ataatsimoortumik misissuineq:

1. Atuartut ilaat sumiiffigisap eqqaanut misissuisikkiartorlugit anisittarlugit – assersuutigalugu atuarfiup eqqaanut aamma sissamut.
2. Umassusillit assigiinngitsut tamarmik takusatik nalunaarsussagaat piunaffigalugit (qiteraleqanngitsuunerussasut ilimanarpoq).
3. Umasoqarfiit ummassuilinni sorlarni assigiinngissitaarnerunersut eqqartorlugit: Immap naqqani natermiut imaluunniit atuarfiup eqqaaniittoq? Sorleq umasoqatigiinnik assigiinngitsoqarnerua?
4. Tamanna naatsorsuutigisimavaat?
5. Atuarfinni klassit sissamukarsinnaaguni: Sissami umasoqarfik immap naqqani umasoqarfimmit qanoq allaanerussuteqarpa? Sorleq ummassuilinnik assigiinngiaartoqarnerussasoraat, sissami umasoqarfik imaluunniit immap naqqani itisuumi umasoqarfik?

Sammissassaq 9 Aalisarneq nungusaataangitsoq suua? Klassimi iliuseqaqatigiinnikkut pinnguaat:

Ataani sammissassaq atorlugu aalisarneq imaani uumasooqassutsimut qanoq sunniuteqartarnera ilisaritiguk, taamatuttaaq sooq sumiiffiit ilaanni aalisagaqassuseq appariartornersoq kiisalu tamanna pinaveersaartinniarlugu qanoq tamakkua nungusaataanginnissaannut aquneqarsinnaanersut.

Atortut atortariaqakkat:

- Puussiaaqat mamakujuttunik imallit sisamat (tassaassapput raajaat)
- Puussiat anginerusut mamakujuttunik imallit sisamat (tassaassapput immap naqqani uumasooqatigiit)
- Popcornit poortaq ataaseq (tassaassapput imaani uumassusillit allat)
- Puuguttat skålilluunniit eqimattamut ataatsimut ataaseq (tassaassapput aalisarfiit assigiinngitsut)
- Tiitorfiit mikisut (tassaassapput angallatit)
- Atuartunut tamanut mumitsissut (spatel)
- Atuartunut tamanut alussaat
- Atuartunut tamanut tigutsisit spisepindilluunniit
- Sekundilersuut

Piareersarneq:

- Atuartunut tallimanut 'imaq' ataaseq sanajuk – puuguttap naqqanut mamakujuttut anginerit ilikkat (tassaassapput immap naqqani uumasooqatigiit), taamaaleriarlutit taakkua mamakujuttunik mikinernik (raajanik) qallikkat popcorninik akullugit (imaani uumasooqatigiit allat)

Pinnguaammi malittarisassat:

- Atuartut 'aalisartuupput' aalisakkanik aalajangersimasunik amerlassusilinnik pisaqartarnermik inuussuteqartut.
- 'Raajat' pisassarivaat (mamakujuttut mikinerit), ukiullu pinerani aalisarfiusumi amerlanerpaamik tallimat pisarisariaqarpaat.
- 'Ukiup pinerani aalisarfiit' sekundinik 30-nik sivisussuseqassapput, piffissamilu tassani atuartut aalisaatitik (mumitsissutit) atorlugit pisassatik sapinngisamik pisariniarsarissavaat 'angallatiminnullu' (tiitorfimmut plastikkiusumut) ilisarlugit
- Uumasooqatigiit pisassarinngisatik (popcornit mamakujuttulluunniit anginerit) 'angallataannut' ikineqareerpata imaanut uterteqqissinnaangilaat.

- 'Imaani' uumasut sinneruttut 'ukiup pinerani aalisarfiusuni' amerliartoqqittarput, taamaattumillu ukiup pinera aalisarfiusup kingorna tamatigut mamakujuttut mikisut/angisuut popcornillu 'imaani' ilaqqinneqartassapput, tassa uumasumut sinneruttumut ataaseq.

Pinnguaat:

1. Pinnguaammi malittarisassat klassimut nassuiaatikkit.
2. Klassimi atuartut tallimakkaarlugit agguataakkit tamarmillu immikkut 'immamik' tunillugit.
3. Atuartut tamaasa mumitsissummik kilisaatissaannik tunikkitt – taanna aalisakkanik pisaqarnermut taamaallaat atussavaat assaminuunngitsoq!
4. Atuartut 'aalisarlutik aallarteqqukkit!' ukiullu pinerani aalisarfiusumi siullermi sekundinik 30-nik tunikkitt.
5. Umasoqatigiiaat pisassatik tallimat pisisimangippatigit ukiup pinerani aalisarfiusumi uumasinnaajunnaarsimapput peertariaqartussanngorlutillu.
6. Ukiup pinerani aalisarfiusut akornanni mamakujuttumik mikisumik/angisuumik popcornimillu ataatsimik ilasassapput, tassa 'imaani' aalisakkamut ataatsimut mamakujuttoq/popcorn ataaseq, taakkua tassaassapput amerliartoqqinnerit.
7. 'Ukiup pinerata aalisarfiusup' tulliani atuartut alussaammik atuisinnaapput, taakkua tassaassapput aalisakkanut qalut.
8. 'Ukiup pinerata aalisarfiusup' pingajuani, atuartuni tallimakkaartuni atuartoq ataaseq tigutsisinik/spisepindenik atuisinnaapput, taakkua tassaassallutik ningittakkt.
9. Imarmi umasoqatigiit aalisakkatik nunguppatigit atuartut imaani allani aalisarsinnaassapput.
10. Umasoqatigiit pisassat nungunnissaata tungaanut taama isiussapput. (aalisakkt sukkavallaamik ikiliartorpata, ukiup pinerani aalisarfiusut sivitsukkit.)

Eqqartuineq:

- Aalisariaaseq sorleq aalisakkanik pisaqarnerua?
- Aalisariaaseq sorleq uumasunik suussuserneqanngitsunik pisaqarnerua (pingaartumik immap naqqani umasoqatigiit)
- Nunarsuarmi aalisakkt 85%-ii sinnerlugit aalisapiluttoqarnerata kingunerisaanik pisarnermisut ajoraluartumik amerliartorunnaarsimasut

- oqaatigiuk. Tamanna ajornartorsiutaangaatsiarpoq tassami aalisakkat peqqissumik amerlassuseqartut piginninneratigut nunarsuarmi inuit 1 billioninit amerlanerusut uumaannarnissaminut nerisassaqaassanngillat.
- Aalisakkat qanoq iluatsilluartumik aalisartunut naammattumik inuussutissaqartitsissanersut taamatullu aalisakkat peqqissumik amerlassuseqaannarlutik ukiorpassuarni amerliartuinnarnissaannut atuartut siunnersuusioqqukkit. Uku ilanngunnissaat isumagiuk:
 - Aalisariutsumik atuineq aalisakkanik pisarianiakkanik pisaqartartut tassungalu atatillugu aalisartut qinertuaarsinnaallutik uumasooqatigiinnillu amerlasuunik allanik pisaqassanatik.
 - Ukiup ilaatigut pisariaqartumik pisassaata amerlassusaannik ikiliineq
 - Aalisakkat amerlassusaat angoqqinniarlugu imaanik/sumiiffimmik ukiup ilaanik ataatsimi marlunniluunniit aalisarfiutitsinnginneq
 - Atuartut piomagunik isumassarsiatik pinnguaammi allami misilissinnaavaat.

Sammissassaq 10 Eqqartuineq:

- Atuartut ilisimasaat misilittakkanik aallaavillit atorlugit ukua arlaannut allagaqaqqukkit:
 - Najukkami politikkerimut
 - Raajarniummut
- Nassuiarlugu
 - [Immap naqqani uumassusillit ataqatigiiaarnerisa](#) suna immikkuullarissutigineraat?
 - Aalisarnermit qanoq tamanna sunnerneqarpa?
 - Sooq inuit soqutiginnissappat?
 - Illersornissaanut politikkeri/aalisariut qanoq iliorsinnaava?

Allagaq taanna nassiutinngikkukku pitsaannerussaaq!